
Kazalo

Uvod	7
1 Vsebina slovarja	7
2 Obravnavano področje	8
3 Zbiranje gradiva in informatorji	9
3.1 Zbiranje gradiva	9
3.2 Informatorji	9
4 Sestava gesla	12
4.0 Splošno	12
4.1 Glava	12
4.2 Iztočnica	12
4.3 Zaglavje	13
4.4 Razlagalno-ponazarjalni razdelek	13
4.5 Razdelek z večbesednimi strokovnimi izrazi	14
4.6 Frazeološki razdelek	14
4.7 Vodilka	17
4.8 Sopomensko-dvojnični razdelek	17
4.9 Komentar	17
4.10 Dokumentarni razdelek	18
4.11 Kazalka	18
5 Pravila za poknjiženje iztočnic in podiztočnic (ter frazemov)	19
6 Besednovrstni in slovnični podatki	19
6.1 Besednovrstni podatki	19
6.2 Slovnični podatki	20
7 Označevalniki	20
7.1 Krajevni označevalniki	21
7.2 Lastnoimenski označevalniki	21
7.3 Citatnostni označevalnik	22
7.4 Izrazijski (terminološki) označevalniki	22
7.5 Formalnostni označevalnik	22
7.6 Socialnozvrstna označevalnika	22
7.7 Čustvenostni označevalniki	23
7.8 Časovni označevalniki	23
7.9 Pogostnostni označevalniki	23
7.10 Posebna označevalnika	24
8 Glasoslovje	24
8.0 Splošno	24
8.1 Samoglasniki	26
8.2 Soglasniki	27
8.3 Dvojnice in zvenečnostne premene	27
8.4 Preglednica glasov	29
9 Oblikoslovne preglednice	31
9.0 Splošno	31
9.1 Samostalnik	32
9.1.1 Moški spol	32
9.1.2 Ženski spol	36
9.1.3 Srednji spol	41
9.2 Pridevnik (ter pridevniški zaimek in izpridevniški povedkovnik)	45
9.3 Glagol	51
9.4 Drugo	58
10 Literatura	58
11 Seznam krajšav in označevalnikov	60
12 Znaki in simboli	61
13 Tisk	63
Slovar	65

Uvod

1

Vsebina slovarja

Slovar govorov Zadrebčke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami – ti govori spadajo v zgornjesavinjsko narečje – obsega občno besedje (s stalnimi besednimi zvezami) po stanju ob koncu osemdesetih in v devetdesetih letih 20. stoletja. Obravnavano področje zajema 14 vasi s skoraj 2300 prebivalci.

Izhodiščen (in neoznačen) je sistem, ki ga govori srednja generacija govorcev. (Mlajšo generacijo sestavljajo tisti, ki večinoma še nimajo otrok, starejšo pa tisti, ki večinoma nimajo več živih staršev.)

V poskusnem zvezku so obdelane besede, ki se začnejo s prvimi devetimi črkami slovenske abecede (A–H, gesla od *a* do *hvaljenje*).

Slovar je enojezičen; narečno besedje prikazuje z ustrezniciami slovenskega knjižnega jezika.

Pri prikazu in obdelavi besedja je poudarjen predvsem jezikovni (jezikoslovni) vidik.

V slovarju ni lastnih imen (in izpeljank iz njih), razen kadar se uporabljajo v stalnih besednih zvezah, tj. v večbesednih strokovnih izrazih in frazemih, in kadar so rabljena preneseno (**Bakove grebljice** v pomenu 'pokopališče v Šmartnu ob Dreti'). (Lastna imena bodo predstavljena v posebnem slovarju, ki bo mogoče združen z obcnobesednim, ko bosta oba dokončana.) V njem tudi ni občnih besed, ki so prešle v narečje v zadnjem času in še niso postale sestavina narečnega besedja (*čiščenje*, *sesalec za globinsko čiščenje*). V narečno besedje že sorazmerno vključene izposojenke so v slovar sprejete in v njem ustrezno označene (**gorec**).

V geslu ali podgeslu je pod poknjiženo iztočnico (ali podiztočnico) poleg narečne oblike besede pri pregibnih besednih vrstah mogoče najti še neprvo osnovno slovarko obliko (ponekod, kadar to ne zadošča, tudi razširjeno v t. i. zaglavju), kar vse s pomočjo oblikoslovnih preglednic v uvodu omogoča tvorbo preostalih besednih oblik. Prikazane so dvojnice besed in razmerja med njimi. Besedje (s posameznimi zvezami in pomeni) je opremljeno z besednovrstnimi podatki, ob tem pa je še krajevno, izrazijsko, socialnozvrstno, čustvenostno, časovno, pogostnostno in drugače označeno. Razlage so povzete po tistih v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1970–91). Beseda je predstavljena v ponazarjalnem sobesedilu, prikazane pa so tudi sopomenke k posameznim pomenom in k frazemom. V nekaterih geslih je zapisan komentar, tj. besedilo, ki ga ni mogoče vključiti v geslo sicer. V vsakem geslu ali podgeslu je prikazana izpričanost besede v treh osnovnih slovenskih slovarjih knjižnega jezika in še v drugih delih, če besede ni v nobenem od teh slovarjev.

Poleg gesel, ki imajo vse ali večino teh razdelkov, so v slovarju navedene še (1.) knjižno-narečne kazalke, ki kažejo od samo knjižne iztočnice k poknjiženi in omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku, ki narečja ne obvlada (**blagosloviti** ⇒ ŽEGNATI, **bonbon** ⇒ CUKER), (2.) dvojnice poknjiženih iztočnic, s katerimi je omogočeno lažje iskanje uporabniku, ki bi se lahko znašel v dvomih pri iskanju poknjižene iztočnice, torej tistemu uporabniku, ki narečje obvlada, predvsem pa tistemu, ki ga ne (**bitumen** ⇒ BETUMEN, **fijst** ⇒ FEJST, **fošfoter** ⇒ FAVŠPOTER, **federbati** ⇒ FRDERBATI), in (3.) gesla, v katerih je samo zapis narečne besede v literaturi, in sicer v objavah Franca Lekšeta v letih 1888–93, v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju (1894–95) in v delu Josipa Tomiška Narečje v Bočni in njega sklanjatev (1903).

Ko bo slovar dokončan, bosta vanj predvidoma vključena (ali mu dodana) še slikovni del (z risbami) in tematski (stvarni) seznam, kar bo omogočilo predvsem lažjo pot od predmeta k besedi.

Obravnavano področje

Glavna zapisovalna točka je vas (Spodnje) Kraše, gradivo iz vasi Bočna in Kokarje je izčrpano, iz vasi Čreta pri Kokarjah, Doblétina, Lačja vas, Pusto Polje, Rovt pod Menino, Šmartno ob Dreti in Volog pa upoštevano.

Podatki o številu prebivalcev so navedeni v oklepaju takoj za imenom naselja v zaporedju po popisih v letih 1961 in 1971 (Meze 1976) ter 1981 (Popis 1984) in 1991 (Popis 1991). Položaj naselij je na kratko naveden po Meze 1976.

Bóčna (678 – 682 – 670 – 692), 400–630 m n. m., obcestna gručasta vas v glavnem na severnem vznožju Menine; iz Bočne vodi gozdna cesta v zaselek Nadbočna in naprej na Menino, skozi zaselek Otok pa na Homce in v Grušovlje v dolino Savinje.

Brdo, 375–465 m n. m., vas, ki je leta 1994 nastala iz nekdanjega zaselka vasi Homec-Brdo (147 – 140 – 142 – 131) na slemenu in severnem pobočju razvodnega gričevja med reko Dreto in Savinjo; dostop je iz Šmartna ob Dreti ter s Homc in z Zgornjih Pobrež.

Čréta pri Kókarjah (31 – 28 – 23 – 27), 425–885 m n. m., razloženo naselje samotnih hribovskih kmetij na severozahodnem pobočju Dobroveljske planote; dostop po gozdnih cestah iz Potoka in iz Žlabra ter z braslovških Dobrovelj.

Doblétina (157 – 186 – 107 – 108; podatki se tako razlikujejo zato, ker je bil del Doblétine leta 1973 priključen Nazarjam), 346–375 m n. m., naselje južno od Nazarij na levi strani Drete in ob cesti Mozirje–Gornji Grad proti Kokarjam. Ker se Nazarje hitro večajo, se je z njimi skorajda že zlil tudi del Doblétine južno od njih.

Kókarje (169 – 182 – 17 – 184), 350–380 m n. m., gručasta vas v glavnem na desni strani Drete in delno tudi ob cesti Mozirje–Gornji Grad; ena od stranskih cest vodi v Potok, druga pa v Žlabor.

Kráše (uradno Spódnje Kráše) (176 – 165 – 154 – 141), 366–450 m n. m., gručasta vas v glavnem na levi strani Drete ob cesti Mozirje–Gornji Grad.

Láčja vás (88 – 110 – 100 – 105), 355–410 m n. m., obcestna vas na levi strani Drete; z glavne ceste vodi odcep skozi zaselek Gorica na Trnovec, čez Seče pa gozdna cesta na Zgornje Pobreže.

Pótok (135 – 125 – 121 – 128), 355–380 m n. m., razpotegnjeno naselje na desni strani Drete proti Dobroveljski planoti; dostopno je po cestah, ki se odcepita od ceste Mozirje–Gornji Grad in se potem združita v eno, ki vodi naprej na Čreto in Korošico; eden od odcepov pripelje do Kokarij.

Pústo Pólje (98 – 98 – 105 – 95), okoli 360 m n. m., obcestna gručasta vas na desni strani Drete; od tod vodi cesta na Čreto in Korošico.

Róvt pod Menino (163 – 141 – 125 – 120), 450–940 m n. m., naselje samotnih hribovskih kmetij na severnem pobočju Menine in podaljška Dobroveljske planote; dostop iz Šmartna ob Dreti in iz Vologa ter prehod čez preval Lipa v Vologo in naprej na Vransko in čez preval Slopí v Tuhinjsko dolino.

Šmártno ob Dréti (275 – 262 – 275 – 279), 370–450 m n. m., obcestna gručasta vas na obeh straneh Drete; od tod vodi ena od cest v Rovt pod Menino (in naprej na Vransko in v Tuhinjsko dolino), druga na Brdo (in naprej na Homce in na Zgornje Pobreže).

Vólog (153 – 129 – 138 – 143), 378–402 m n. m., obcestna gručasta vas na desni strani Drete in ob vznožju Menine; cesta, ki se odcepi od glavne ceste Mozirje–Gornji Grad, vodi naprej v Rovt pod Menino.

Zavodíce (52 – 41 – 48 – 49), 430–545 m n. m., razloženo naselje predvsem hribovskih kmetij na severozahodnem apneniškem pobočju Dobroveljske planote jugovzhodno od Nazarij; dostop iz Kokarij, Žlabra, Doblétine in Nazarij; od tod vodita cesti dalje na Čreto in Dobrovlje pri Mozirju.

Žlábor (116 – 105 – 113 – 133), 345–380 m n. m., razpotegnjena vas na desni strani Drete ob vznožju Dobroveljske planote med Nazarjami in Kokarjami; dostop iz Kokarij, skozi Zavodíce iz Nazarij in iz Doblétine.

Po razdelitvi Slovenije na 147 novih občin, ki velja od 1. januarja 1995, spada naselje Bočna v občino Gornji Grad, vsi drugi kraji z obravnavanega področja pa v občino Nazarje. Do tedaj je celotno obravnavano področje spadalo v občino Mozirje.

3

Zbiranje gradiva in informatorji

3.1

Zbiranje gradiva

Narečno besedje zapisujem od leta 1979, intenzivno pa od leta 1986. Doslej sem s terenskim delom zbral nad 30.000 izpisov, ki so urejeni v listkovno kartoteko, posnel sem blizu 45 ur besedil, ki so mi služila kot vir za dodatne karoteke – te so shranjene v računalniški obliki –, izčrpano pa je tudi gradivo, ki je zbrano v magistrski nalogi, še posebej 40 strani besedil (s 13.528 besedami v 2644 besednih oblikah) in nad 20 gosto tipkanih strani komentarjev k njim.

Sam obvladam govor Kraš, ki je tudi osnova, iz katere izhajam v slovarju, tako da sem zapisal sam sebe, gradivo pa sem pridobil tudi z vódenim intervjuvanjem predvsem informatorjev iz Kraš, Bočne in Kokarij.

3.2

Informatorji

V prvem seznamu je po abecedi navedenih 40 glavnih informatorjev. Posamezne podatke sem dobil tudi pri nekaterih tu neimenovanih informatorjih, in sicer tudi na drugih zapisovalnih točkah (npr. v Rovtu pod Menino in na Čreti pri Kokarjah), zato se na ustreznih mestih v slovarju pojavljajo tudi ti kraji. (Njihove krajšave so navedene v točki 7.1.)

Imenu in priimku informatorja sledijo ime (s hišnim imenom, tudi v narečnem zapisu), kot ga uporabljajo informatorjevi vrstniki (z morebitnim vzporednim imenom), letnica njegovega rojstva (z morebitno letnico smrti) in naslov z obravnavanega področja (pri nekaterih z vzporednim novim zaradi preselitve); v Bočni je bil konec leta 1991 uveden ulični sistem, ki upošteva imena zaselkov. Nazadnje so orisani bližnji sorodstveni odnosi med navedenimi informatorji, kjer so. V oglatem oklepaju so navedena nadomestna (ali prvotna) hišna imena, ki se za informatorje uporabljajo v okolici; nove hiše namreč marsikdaj (še) nimajo imen.

Sledita še seznama informatorjev po kraju bivanja in po starosti.

Peter BASTELJ, Círejev (= Círajev) Péter ("cé:rajo "pè:tər), r. 1953; Volog 10 (= Šokat 2, 3342 Gornji Grad)

Franc BIDER, Séčki Fráncelj ("šè:čkə "f'rãm'c'ļ), r. 1909, u. 1993; Lačja vas 23; brat Frančiške BIDER

Frančiška BIDER, Séčka Fránca ("šè:čka "f'rãnca), r. 1907; Lačja vas 23; sestra Franca BIDRA

Franc ČEPLAK, Harižev Frànc ("xa'rižə "f'rənc), r. 1900, u. 1991; Bočna, Otok 8; oče Vere LOČIČNIK

Ana FALE, Zóbejeva Ána ("zə:bəjəva "á:na), r. 1926; Kraše 36; žena Jožeta FALETA

Jože FALE, Zóbejev Jóža ("zə:bəjə "jó:ža), r. 1924; Kraše 36; mož Ane FALE

Franc GLUK, Ánzov (= Glúkov) Frànc ("á:nzə (= "g'žukə) "f'rənc), r. 1920, u. 1994; Šmartno ob Dreti 70; mož Jozefe GLUK

Jozefa GLUK, Ánzova (= Glúkova) Zéfa ("á:nzəva (= "g'žukəva) "zi:fa), r. 1923; Šmartno ob Dreti 70; žena Franca GLUKA, sestra Petra WEISSA st.

Milan GROS, Grósov (= Krígljev) Mílan ("g'rə:sə (= "k'riglə) "mi:lan), r. 1947; Dobljetina 8

Antonija IRMANČNIK, Vrtáčka Tónčka ("vər'tá:čka "tón:čka), r. 1918; Kraše 42; sestra Franca in Rudolfa IRMANČNIKA
Franc IRMANČNIK, Vrtáčki Frànc ("vər'tá:čkə "f'rənc), r. 1908, u. 1991; Kraše 42; brat Antonije in Rudolfa IRMANČNIKA
Rudolf IRMANČNIK, Vrtáčki Rúdelj ("vər'tá:čkə "rud'ɫ), r. 1931; Kraše 42; brat Antonije in Franca IRMANČNIKA
Marija KOLAR, Kováčeva Mícka ("kə'vá:čəva "mic'ka), r. 1933; Bočna, Otok 30
Anton LEVAR, Tínčkov Tóna ("tin'čkə "tóna), r. 1904, u. 1982; Kraše 1; mož Antonije LEVAR, oče Jožice WEISS, stari ata Renate in Petra WEISSA ml.
Antonija LEVAR, Tínčkova Tónčka ("tin'čkə "tón:čka), r. 1908, u. 1984; Kraše 1; žena Antona LEVARJA, mati Jožice WEISS, stara mama Renate in Petra WEISSA ml.
Jože LOČIČNIK, Skónčki Józha ("s'kò:nčkə "jò:ža), r. 1920; Bočna, Otok 8; mož Vere LOČIČNIK
Vera LOČIČNIK, Skónčka Vêra ("s'kò:nčka "ve:ra), r. 1929; Bočna, Otok 8; žena Jožeta LOČIČNIKA, hči Franca ČEPLAKA
Ana POTOČNIK, Gírmova Ána ("ga:rmo "á:na), r. 1923; Kraše 4; mati Mirka POTOČNIKA
Mirko POTOČNIK, Gírmov Mírko ("ga:rmo "mérko), r. 1948; Kraše 4; sin Ane POTOČNIK
Ana RAJTER, Vórhova Ána ("vò:rɔva "á:na), r. 1928, u. 1996; Kraše 7; sestra Pepke RAJTER
Pepka RAJTER, Vórhova Pêpa ("vò:rɔva "pe:pa), r. 1931, u. 1991; Kraše 7; sestra Ane RAJTER
Ana REMIC, Žóljeva Ána ("žò:ləva "á:na), r. 1906, u. 1992; Bočna, Otok 28; mati Franca REMICA, stara mama Mance in Frančka REMICA
Franc REMIC, Žóljev Frànc ("žò:lə "f'rənc (= "f'râ:n'c'ɫ)), r. 1932; Bočna, Otok 28; mož Olge REMIC, sin Ane REMIC, oče Mance in Frančka REMICA
Franček REMIC, Žóljev (= Fránceljnov) Fránček ("žò:lə (= "f'râ:n'c'ɫno) "f'ra:nček), r. 1966; Bočna, Otok 25; sin Olge in Franca REMICA, brat Mance REMIC, vnuk Ane REMIC
Manca REMIC, Žóljeva (= Fránceljnova) Mánca ("žò:ləva (= "f'râ:n'c'ɫno) "mâ:nca), r. 1959; Bočna, Otok 25 (= Polanškova 35, 1231 Ljubljana Črnuče); žena Petra WEISSA ml., hči Olge in Franca REMICA, sestra Frančka REMICA, vnukinja Ane REMIC
Olga REMIC, Žóljeva Ólga ("žò:ləva "o:lga), r. 1936; Bočna, Otok 28; žena Franca REMICA, mati Mance in Frančka REMICA
Jernej RIGA, Júrcokov Néča ("jur'čkə "ne:ča), r. 1939; Kokarje 21; sin Marije RIGA
Marija RIGA, Júrcokova (= Tonáčeva) Mícka ("jur'čkəva (= "tə'ná:čəva) "mic'ka), r. 1908, u. 1994; Kokarje 21; mati Jerneja RIGA
Ivan STRADOVNIK, Hósnikov Ívan ("xò:s'nəkə "i:van), r. 1927; Bočna, Otok 38
Marija STRGAR, Méžnerjeva Mícka ("mè:žnerjəva "mic'ka), r. 1926; Kokarje 31; sestra Zofke TOMINŠEK
Janez ŠPORIN, Blekáčev Jánež ("ble'ká:čə (in "blə-) "jâ:nes), r. 1914; Kraše 33; mož Marije ŠPORIN
Marija ŠPORIN, Blekáčeva Mícka ("ble'ká:čəva (in "blə-) "mic'ka), r. 1908, u. 1998; Kraše 33; žena Janeza ŠPORINA
Frančiška TEVŽ, Čepljákova Fránca ("čəpl'lá:kəva (in "ča-) "f'râ:nca), r. 1905, u. 1993; Kraše 38
Zofka TOMINŠEK, Méžnerjeva Zófka ("mè:žnerjəva "zə:fka), r. 1923; Kokarje 31; sestra Marije STRGAR
Jožica WEISS, [Tínčkova Józha ("tin'čkə "jò:ža)], r. 1942; Kraše 46; žena Petra WEISSA st., hči Antonije in Antona LEVARJA, mati Renate WEISS in Petra WEISSA ml.
Peter WEISS (ml.), [Tínčkov Pêro ("tin'čkə "pe:rə)], r. 1959; Kraše 46 (= Polanškova 35, 1231 Ljubljana Črnuče); mož Mance REMIC, sin Jožice WEISS in Petra WEISSA st., brat Renate WEISS, vnuk Antonije in Antona LEVARJA
Peter WEISS (st.), [Fránceljnov Péter ("f'râ:n'c'ɫno "pé:tər)], r. 1939; Kraše 46; mož Jožice WEISS, oče Renate WEISS in Petra WEISSA ml.

Renata WEISS, [Tinčkova Renáta ("tin'čkova "re'ná:ta)], r. 1964; Kraše 46 (= Krivec 1, 1000 Ljubljana = Hruševo 19, 1356 Dobrova); hči Jožice WEISS in Petra WEISSA st., sestra Petra WEISSA ml., vnukinja Antonije in Antona LEVARJA
Marija ZAVOLOVŠEK, Bižónkova Marija ("be'žo:nkova "ma'rija), r. 1930; Bočna, Otok 29
Franc ŽUNTER, Rémcév Fránce ("re:mčø "f'rænce), r. 1915, u. 1991; Kraše 22

3.2.1

Informatorji po kraju bivanja

Bočna (11)

Franc ČEPLAK, Marija KOLAR, Jože LOČIČNIK, Vera LOČIČNIK, Ana REMIC, Franc REMIC, Franček REMIC, Manca REMIC, Olga REMIC, Ivan STRADOVNIK, Marija ZAVOLOVŠEK

Dobletina (1)

Milan GROS

Kokarje (4)

Jernej RIGA, Marija RIGA, Marija STRGAR, Zofka TOMINŠEK

Kraše (19)

Ana FALE, Jože FALE, Antonija IRMANČNIK, Franc IRMANČNIK, Rudolf IRMANČNIK, Anton LEVAR, Antonija LEVAR, Ana POTOČNIK, Mirko POTOČNIK, Ana RAJTER, Pepa RAJTER, Janez ŠPORIN, Marija ŠPORIN, Frančiška TEVŽ, Jožica WEISS, Peter WEISS (ml.), Peter WEISS (st.), Renata WEISS, Franc ŽUNTER

Lačja vas (2)

Franc BIDER, Frančiška BIDER

Šmartno ob Dreti (2)

Franc GLUK, Jozefa GLUK

Volog (1)

Peter BASTELJ

3.2.2

Informatorji po starosti

1900 (u. 1991) – Franc ČEPLAK	1926 – Marija STRGAR
1904 (u. 1982) – Anton LEVAR	1927 – Ivan STRADOVNIK
1905 (u. 1993) – Frančiška TEVŽ	1928 (u. 1996) – Ana RAJTER
1906 (u. 1992) – Ana REMIC	1929 – Vera LOČIČNIK
1907 – Frančiška BIDER	1930 – Marija ZAVOLOVŠEK
1908 (u. 1991) – Franc IRMANČNIK	1931 – Rudolf IRMANČNIK
1908 (u. 1984) – Antonija LEVAR	1931 (u. 1991) – Pepa RAJTER
1908 (u. 1994) – Marija RIGA	1932 – Franc REMIC
1909 (u. 1993) – Franc BIDER	1933 – Marija KOLAR
1909 (u. 1998) – Marija ŠPORIN	1936 – Olga REMIC
1914 – Janez ŠPORIN	1939 – Jernej RIGA
1915 (u. 1991) – Franc ŽUNTER	1939 – Peter WEISS (st.)
1918 – Antonija IRMANČNIK	1942 – Jožica WEISS
1920 (u. 1994) – Franc GLUK	1947 – Milan GROS
1920 – Jože LOČIČNIK	1948 – Mirko POTOČNIK
1923 – Jozefa GLUK	1953 – Peter BASTELJ
1923 – Ana POTOČNIK	1959 – Manca REMIC
1923 – Zofka TOMINŠEK	1959 – Peter WEISS (ml.)
1924 – Jože FALE	1964 – Renata WEISS
1926 – Ana FALE	1966 – Franček REMIC

4.0***Splošno***

Geslo (SSKJ I: XIII ga imenuje geselski članek, geslo pa je v njem to, kar je tule poimenovano iztočnica – prim. Gjurin 1984: 183–184) obsega glavo, zaglavje (neobvezno), razlagalno-ponazarjalni razdelek z razdelkom z večbesednimi strokovnimi izrazi in s frazeološkim razdelkom, temu pa sledijo vodilke (neobvezno), sopomensko-dvojnični razdelek (neobvezno) in dokumentarni razdelek, v katerem je zapisan morebitni podatek o dosedanjih narečnih zapisih. Ožjemu geslu je lahko dodano podgeslo, ki jih je lahko tudi več.

Beseda je lahko uvrščena v podgeslo kot podiztočnica (1.) pri glagolu (tu nastopajo oblike s prostim morfemom in deležniki na -n/-t, pri iztočnici, kjer je običajnejši glagol s prostim morfemom, pa je kot podiztočnica navedena oblika brez njega), (2.) pri pridevniku (podiztočnice so prislov, povedkovnik in posamostaljeni pridevnik), (3.) pri prislovu (podiztočnica je povedkovnik) in (4.) pri samostalniku (podiztočnica je povedkovnik).

4.1***Glava***

Glava sega od začetka iztočnice (ali podiztočnice) do vključno besednovrstnega podatka. V njej so navedeni: (1.) (poknjižena) iztočnica in (2.) za znakom ► njena narečna ustreznica, nato (3.) pri pregibnih besednih vrstah ena ali dve neprvi osnovni slovarski obliki, (4.) v nekaterih primerih tudi izgovorne dvojnice, ki so lahko hierarhizirane z označevalniki, in (5.) besednovrstni podatek (lahko z bolj natančno določitvijo, npr. za kategorijo živosti ali pri števniku); pri besedah, ki nastopajo samo kot sestavina (polcitatnega) frazema, lahko besednovrstni podatek tudi manjka.

V nekaterih primerih je z levim zgornjim kotnikom (∩) označeno, da se podatek o dvojnici nanaša samo na tisto, kar je navedeno desno od tega znaka, in z njim je treba kombinirati podatek v okroglem oklepaju (prav tako za znakom ∩), ki velja do podpičja oz. do zaklepaja.

4.2***Iztočnica***

Iztočnica (ali podiztočnica) je zapisana poknjiženo, praviloma brez naglasov in brez pripisanega posebnega izgovora.

Pravila za poknjiženje iztočnice (in podiztočnice) so navedena v točki 5.

Enako pisanim poknjiženim iztočnicam, ki spadajo v isto besedno vrsto (pri samostalniku pa so istega spola), je pripisan indeks. Uporabljen je tudi pri kazalkah in vodilkah ter pri sopomenkah in dvojnica.

Neposredno za iztočnico je v t. i. polnih geslih (to so tista, ki imajo vse ali večino geselskih razdelkov) naveden znak ► (v desno usmerjeni črni trikotnik), ki napoveduje narečno osnovno slovarsko obliko.

V kazalčnih geslih je neposredno za poknjiženo iztočnico navedena puščica, ki kaže na geslo, kjer je beseda obdelana.

4.3

Zaglavje

V zaglavju (ki je vedno zapisano v širokokotnem oklepaju, med < in > – glava in zaglavje skupaj tvorita oglavje (SP 1990: 205)) navedene oblike pri pregibnih besednih vrstah natančneje določajo osnovne slovarske oblike (z uvrstitvijo v ustrezno oblikoslovno preglednico, predvsem pri samostalniku, pridevniku in glagolu), v njem zapisana slovnična pojasnila pa lahko tudi natančneje opisujejo rabo, npr. posebne izgovorne položaje (**brez**) ali rabo posameznih oblik (**bable**, **bavbav**).

Kadar je v zaglavju – pri predpinskih glagolih in pri podiztočnicah, predvsem pri glagolih s prostim morfemom *se* ali *si* – pokazano na drugo iztočnico, je treba podatke iz obeh gesel smiselno kombinirati; pri **bosti se** je treba npr. prosti morfem dodati vsem oblikam, ki so zapisane v zaglavju pri glagolu **bosti**, pri **dodajati** pa je treba upoštevati oblike, ki so zapisane pri glagolu **dajati**.

V geslih in podgeslih, ki v zaglavju nimajo podatkov, stoji znak (<).

4.4

Razlagalno-ponazarjalni razdelek

Ta razdelek sledi zaglavju (oz. zadnjemu delu topokotno lomljenega oklepaja) in obsega vse besedilo (vključno z morebitnim razdelkom z večbesednimi izrazi in s frazeološkim razdelkom) do znaka ¶, za katerim so navedeni vodilke, sopomensko-dvojnični razdelek, komentar in dokumentarni razdelek.

V razlagalno-ponazarjalnem razdelku so jezikovne prvine lahko krajevno označene, imajo lahko označevalnike ali označevalniška in slovnična pojasnila, v posameznih primerih pa so navedeni podatki o glagolski vezljivosti (prim. Toporišič 1994: 463–464) in pri posameznih podpomenih tudi sopomenke.

4.4.1

Razlage

Razlage in razvrstitve pomenov so povzete po tistih v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1970–91). Iztočnica (ali stalna besedna zveza) ima naveden vsaj en pomen. Večpomensko geslo je razdeljeno na več pomenov: glavni so nakazani z arabskimi številkami (1. ipd., lahko tudi **a**), podpomeni pa se začnejo s črko **b**. V pomensko zelo razčlenjenih geslih je hierarhična delitev pomenov takale: **1.**, **1.1.**, **a**, **aa**, **ab**, **b**, **1.2.** itd.

Če ima narečna beseda nevtralnno knjižno ustreznico, je navedena ta (torej nepolna razlaga z morebitno zamejitvijo v pokončnem oklepaju); včasih je nevtralnih knjižnih ustreznih več. Če za narečno besedo ni na voljo nevtralne knjižne ustreznice, je pripisana polna oz. funkcijska razlaga.

V nekaterih geslih so navedene posredne razlage, in sicer z nanašanjem na besedo, ki je ni v knjižnem jeziku, se pa pojavlja v slovarju; v teh primerih razlago (lahko tudi njeno zamejitev) uvaja levi ostrokotno lomljeni oklepaj oz. znak za manjše od (<), za njim pa stoji v ležečih kapitelkah zapisana beseda, na katero se sklicuje razlaga ali njen zamejevalni del; če je ob tem pripisana pokončna številka in/ali črka, se ta nanaša na pomen v navedenem geslu.

Ob glavnih razlagah so lahko navedene še stranske, ki so pripisane posameznim zgleodom v okroglem oklepaju (**apno**).

V nekaterih primerih je (z **a**, **b**) zaradi lažjega prikaza sopomenk delitev na podpomene le nakazana, razlage pa niso zapisane.

4.4.2

Ponazarjalni primeri

Ponazarjalni primeri stojijo za večino razlag pri posameznih pomenih in podpomenih (tudi frazemov). Če je ponazarjalnih primerov več, so ločeni z dvignjenim kvadratom (*). Za nekaterimi ponazarjalnimi primeri so (v okroglem oklepaju) lahko pripisane stranske razlage in sopomenke k iztočnici oz. podiztočnici, pri kateri je naveden ponazarjalni primer.

4.5

Razdelek z večbesednimi strokovnimi izrazi

V njem so navedeni večbesedni izrazi iz posameznih strok (termini). (Enobesedni izrazi so uvrščeni v siceršnji razlagalno-ponazarjalni razdelek.) Tako pred razloženim kot pred kazalčnim večbesednim izrazom je naveden izrazijski označevalnik, ki uvršča večbesedni izraz v določeno stroko. (Gl. tukajšnjo točko 7.4.)

Večbesednim izrazom so lahko pripisane sopomenke, pri katerih veljajo enaka načela kot v sopomensko-dvojničnem razdelku.

Praviloma je večbesedni izraz polno prikazan pri sestavini, ki je samostalnik, nato pa pridejo po vrsti v poštev pridevnik, glagol in prislov. (Gl. tukajšnjo točko 4.6.1.) Pri hierarhično nižjih sestavinah je večbesedni izraz naveden kot kazalka.

Polno prikazani večbesedni izrazi so zapisani v polkrepkem tisku, kazalčni večbesedni izrazi pa v navadnem.

Znak ♦ uvaja razdelek z večbesednimi strokovnimi izrazi, med več večbesednimi izrazi pa stoji znak ◆. To velja tako za razložene kot za kazalčne večbesedne strokovne izraze.

V kazalčnem večbesednem izrazu (pred njim vedno stoji puščica) je geslo (ali podgeslo), v katerem je večbesedni izraz razložen, natisnjeno s kapitelkami.

4.6

Frazeološki razdelek

V tem razdelku so navedeni polno prikazani frazemi (z razlago ter z morebitnimi označevalniki in sopomensko-dvojničnimi opozorili) in frazemske kazalke.

Frazemska kazalka ne more biti knjižno-narečna, kar pomeni, da knjižni frazem ne more kazati k narečnemu frazemu, lahko pa sta seveda enaka.

Razvrstitev in prikaz frazemov povzemam po Josipu Matešiču (Matešič 1982).

Frazem je najprej naveden poknjižen v slovarski obliki; glede poknjiženja veljajo enaka načela kot pri poknjiženju iztočnice (gl. točko 5).

Znak ● uvaja frazeološki razdelek, znak • pa stoji med več frazemi. To velja tako za razložene kot za kazalčne frazeme.

Označevalnik ali označevalniško pojasnilo sta lahko zapisana le ob razloženem frazemu.

Kadar je pomenov pri frazemih več, so razvrščeni tako kot pomeni v siceršnjem razlagalno-ponazarjalnem razdelku.

4.6.1

Razvrstitev frazemov

(1.) V frazeološkem razdelku so frazemi navedeni po abecedi, pri čemer se ne upoštevajo (a) vprašalnice tipa koga/česa, tj. podatki o glagolski vezljivosti, (b) dvojnice, ki so navedene v oklepajih za enačajem (ki stoji pred sopomenko) ali dvopičjem (ki stoji pred drugačno pomenko glede na zadnjo besedo pred oklepajem), in (c)

okrajšava ipd. Frazem je (lahko tudi kot kazalčni) zapisan v vseh geslih, kjer so predstavljene njegove posamezne polnopomenske besede in medmeti, torej razen pri predlogih, veznikih in členkih.

(2.) Če frazem vsebuje **samostalnik** (ali povedkovnik iz samostalnika), je razložen (in z morebitnim označevalnikom ter z razlago in ponazarjalnim primerom opremljen) v geslu, kjer je obdelan (prvi) samostalnik (ali povedkovnik iz samostalnika) v frazemu:

- dati ga na zob (pod ZOB)
- bog vama daj dosti otrok pa malo nadlog (pod BOG)

(3.) Če frazem ne vsebuje samostalnika, je razložen v geslu, kjer je obdelan prvi **pridevnik** (lahko tudi povedkovnik, oblikovno enak pridevniku) v frazemu:

- je (tako) brihten, da mu ipd. (že) narobe hodi (pod BRIHTEN)
- biti si dober s kom (pod DOBER¹ povdk.)

(4.) Če frazem ne vsebuje samostalnika in pridevnika, je razložen v geslu, kjer je obdelan prvi **glagol** v frazemu:

- dati komu kaj za povrh (pod DATI¹)
- hoditi česa premalo (pod HODITI)

Če frazem vsebuje dva glagola, je razložen pri tistem, ki se v njem pojavlja v osebni glagolski obliki:

- da te srat prime (pod PRIJETI)

(5.) V tem zaporedju so obdelane še tele besedne vrste:

prislov (lahko tudi povedkovnik, oblikovno enak prislovu):

- pa fertik (pod FERTIK prisl.)

števnik:

- do enega drugega (pod EDEN)

medmet:

- ajdi ga (pod AJDI)

Primerjalni frazemi (tipa *piti ko krava, leteti, da se kar kadi*) so – v nasprotju z zgornjim pravilom – obdelani pod nosilno besedo, ki stoji za primerjalnim veznikom; v slovarski obliki frazema je zapisan veznik *ko* (v narečni obliki 'kə in kə) – namesto njega se redko uporablja *kakor* (v narečni obliki 'kəkər):

- glavo imam ko čeber (pod ČEBER)
- kofije je táko ko gruševa voda (pod VODA)

(V poskusnem zvezku slovarja so pri glagolu *biti*² navedeni le frazemi, ki ne vsebujejo samostalnikov in pridevnikov, torej tisti, ki morajo biti polno prikazani na tem mestu. Frazemi, ki poleg samostalnikov in pridevnikov vsebujejo tudi glagol *biti sem*, razen zvez z *biti v* niso navedeni niti kot kazalka. Seznam kazalčnih frazemov z glagolom *biti sem* je namreč tako dolg, da bi bil komaj še smisel, obenem pa bi bil pred dokončanjem slovarja zagotovo nepopoln.)

4.6.2

Prikaz frazemov

(1.) Obvezne sestavine slovarske (in poknjižene) oblike frazema (z edino ali prvo od več neobveznih sestavin v oklepaju) pri polno prikazanem frazemu so zapisane v polkrepkem tisku, kazalčni frazem in neprve neobvezne sestavine (te stojijo v

oklepaju za znakom = ali :) pa v navadnem. V kazalčnem frazemu je beseda, pod katero je frazem polno predstavljen, natisnjena v kapitelkah. Kadar bi bilo nejasno, v katero geslo spada kazalčni frazem (ker se beseda v frazemu lahko zelo razlikuje od iztočnice), ali kadar je enako pisanih poknjiženih iztočnic več (tako da imajo pripisane indekse), je za kazalčnim frazedom ali sopomensko-dvojnično obliko v oklepaju in za puščico v kapitelkah navedena konkretna iztočnica (ali podiztočnica):

- ⇒ ajdi v rit (⇒ RIT²)
- ⇒ biti v bezgu (⇒ BEZEG, BEZGO)
- ⇒ črno se mi je delalo (pred očmi) (⇒ ČRNO s)
- ⇒ pri belem dnevu (⇒ DEN)
- ☐ pomeriti od oka (⇒ OKO¹⁻²)

(2.) Pri posameznih pomenih so za ponazarjalnim primerom lahko pripisane še sopomenke in dvojnice. Pri njihovem hierarhiziranju (tj. navajanju s puščicami ali brez njih in s sopomenkami oz. dvojniciami frazemov, zbranimi na enem mestu) veljajo enaka načela kot v sopomensko-dvojničnem razdelku.

(3.) Fakultativne sestavine frazema so zapisane v okroglem oklepaju:

- **biti (naret) na cigumigu,**

kar je mogoče prebrati kot *biti naret na cigumigu* ali kot *biti na cigumigu*.

(4.) Dvojnični deli razloženega frazema so navedeni v oklepaju za enačajem (sopomenski del glede na besedo ali zvezo, navedeno pred oklepajem) ali dvopičjem (drugačnopomenski del); obema znamenjema je lahko dodan označevalnik:

- **na (= redk. v) ta (: moj ipd.) am,**

kar se bere kot *na ta am, na moj am (na tvoj am, na njegov am, na njen am itd.)* ali – to so glede na prvi niz redkejše možnosti – kot *v ta am, v moj am (v tvoj am, v njegov am, v njen am itd.)*. Sopomenska sta seveda samo frazema *na ta am* in *v ta am* ali *na moj am* in *v moj am* itd. – Drugačnopomenski dvojnični deli iz oklepaja v razlagi niso upoštevani.

(5.) Glede rabe zgornjega levega kotnika [veljajo enaka načela kot pri sopomenskih in drugačnopomenskih dvojnicih, navedenih v ponazarjalnem razdelku gesla:

- [**pokazal ti bom (f = videl boš) bogeca,**

kar se bere kot *pokazal ti bom bogeca* ali kot *videl boš bogeca*.

(6.) Podatek o glagolski vezljivosti tipa *koga/česa* – ta ni del frazema, temveč le nakazuje prosto mesto ustreznega samostalnika (ali samostalniške besedne zveze) ali zaimka – je naveden tako v razloženem kot v kazalčnem frazemu. V ponazarjalnem primeru ga nadomešča ustrezna oblika samostalnika ali zaimka:

- **imeti koga na hrani *dati komu redne dnevne obroke*: st'rjca 'mã:mə na x'rã:nę,**

kjer namesto st'rjca teoretično lahko stoji 'nęga, 'mò:jga st'rjca, už_()'iē:ne st'rjca, 'mò:jga st'rjca pə 'ma:minę str'anę, 'tiē:tə ipd.).

Vprašalnica je lahko tudi obvezna sestavina frazema – v tem primeru je pisana navadno:

- **čustv. a bo kaj s čim? ali bo kaj kmalu pripravljeno, končano?: 'nə, a 'bɔ: 'kɛ: z južnę?!**

(7.) Tri pike v slovarski obliki frazema označujejo izpust, ki je v ponazarjalnem primeru zapolnjen:

- **čustv. glavo dam vkraj, če ... izraža podkrepitev trditve: g'ła:və 'dã:m uk'ra:j, če 'ni 're:s**

4.7

Vodilka

V nekaterih primerih je neposredno za znakoma **I** in \Rightarrow navedeno, katero drugo geslo (lahko jih je tudi več) je pomensko ali kako drugače povezano z obravnavanim (za posamezne pomene lahko tudi za predlogom *k* ter za številko (in/ali črko), ki označuje ustrezní pomen ali ustrezne pomene) (**bičev**).

Pri oblikovno enaki besedi z drugačnim pomenom lahko na tem mestu stoji oblikovno enaka knjižno-narečna kazalka, ki ima včasih pripisano zamejevalno razlago (**črnka**).

4.8

Sopomensko-dvojnični razdelek

Za znakom **I** ga uvaja znak \boxminus . V njem so navedene sopomenke in dvojnice (namreč dvojnice pri lastnih imenih, dvojnice, ki se uporabljajo v različnih krajih na obravnavanem področju, in dvojnice tipa *alkohol* in *ankohol*). Kadar pred sopomenko stoji znak \Rightarrow , kaže k bolj običajni, navadni ali ustrezni sopomenki (ali dvojnici) (**ajdijo**) ali k dvojnici, ki je običajna v Krašah (**cinerica**).

Kadar pred sopomenko ali dvojnico (ali sopomenkami ali dvojnici) ni znaka \Rightarrow , gre (lahko tudi pri posameznih pomenih) za zbir sopomenk (ali dvojníc) pri najobičajnejši ali najustreznejši od njih (**gugati**). Pri manj običajni ali ustrezni sopomenki ali dvojnici je za znakom \Rightarrow navedeno, kje so sopomenke ali dvojnice zbrane. Krajevne dvojnice so zbrane pri besedi (lahko tudi pri frazemih), ki je znana na celotnem področju oz. ki je običajna v Krašah.

Razmerja med sopomenkami so največkrat razvidna iz označevalnikov, sicer pa je med več sopomenkami bolj običajna tista, h kateri je pokazano oz. ki ima v sopomensko-dvojničnem razdelku zbrane sopomenke.

Sopomenke se lahko nanašajo tudi na posamezne pomene; v teh primerih je za predlogom *k* in za številko (in/ali črko), ki označuje ustrezni pomen ali ustrezne pomene, navedena sopomenska ustreznica.

Sopomenke in dvojnice so lahko – v tem primeru vedno v oklepaju – navedene tudi za posameznimi zapisanimi pomenskimi odtenki in za razlagami pri frazemih.

(V poskusnem zvezku slovarja so v dveh primerih (**Anton**¹, **Bosna**) v sopomensko-dvojničnem razdelku navedene tudi dvojnice lastnih imen, ki v tale slovar zaenkrat še niso uvrščene.)

4.9

Komentar

V komentarju (za znakom \boxplus) je zapisano tisto, česar ni mogoče prikazati v geslu sicer: (1.) predvsem krajša narečna besedila, (2.) primeri z dvoumno rabo besede (tega ni mogoče prikazati pri posameznih pomenih), (3.) opozorila na premike v stilnem vrednotenju besede in (4.) podatki, tudi enciklopedični, ki so lahko zanimivi za jezikoslovce (npr. pragmatični podatki ali etimologije, ki postanejo razumljive šele po opisu okoliščin) in tudi za druge, npr. za etnologue.

V komentarju je lahko zapisana tudi kazalka ali vodilka, ki kaže h geslu, v katerem je v komentarju povedano več ali še kaj o obravnavani besedi.

Komentarji so navedeni v tehle geslih (v oklepaju stojijo gesla, ki vsebujejo le kazalko k drugemu komentarju): AKLIŠ, (ALEKSANDER,) ANKRAT, ATE, AVTOBUS, BABA, BAJTA, BIBA, BILEBALE, BISTEHAR, BLEKAČI, BOG, (BOGADAJ,) BOGDAJ, BOHLONAJ, BOHPOMAGAJ, BOLETA, BRAT, (BRATI,) (BRAZDOVEC,) BRITOF, (BUC,) CEKRET, CENKRET, CENTIMETER, CIGUMIGU, CIN, CUKATI, (CURITI,) CURLJATI, ČEŠPA, ČEŠPOVEC, ČETRTR, ČUKMAŠINA, DEKLE, DEVETINDVAJŠČAK, (DEVETNAJŠČAK,) DIHOT, DIJA, DOBER² povdk., (DVAINDVAJŠČAK,) (DVAJŠČAK,) (DVANAJŠČAK,) (ENAINDVAJŠČAK,) FAJK, FAVŠ, FIŽOL, FOTER², GADITI SE, GRAŠČINA, GROB prid., (HUDIČ m,) HVALA medm.

4.10

Dokumentarni razdelek

4.10.1

Izpričanost besede v slovarjih knjižnega jezika in drugih delih

(1.) Neposredno za znakom \square je pri vseh geslih in podgeslih navedena izpričanost iztočnice v treh temeljnih slovarjih slovenskega knjižnega jezika, namreč v Slovarju slovenskega knjižnega jezika 1970–91, v Slovenskem pravopisu 1962 in v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju (1894–95). Če beseda ni zapisana v teh slovarjih, je navedeno katero od drugih del, ki niso samo slovarska; navedena so v točki 10 slovarskega uvoda.

(2.) Če je beseda zapisana v vseh treh osnovnih slovarjih (SSKJ, SP 1962, Plet.) v vsaj enem pomenu, ki ga izkazuje tudi tale slovar, je za znakom \square zapisan znak +. Sicer je navedena krajšava za tisti slovar, v katerem je zapisana, in to v zaporedju SSKJ, SP 1962 in Plet.

(3.) Če besede ni v nobenem od treh osnovnih slovarjev, je za znakom \square zapisan znak \emptyset . Če je beseda izpričana v kakem drugem delu, je v okroglem oklepaju za znakom \emptyset navedeno to delo.

(4.) Če se pomen v navedenih slovarjih ali drugih delih (pri isti besedni vrsti) razlikuje od pomena ali pomenov v temle slovarju, je za znakom + ali za ustrezno krajšavo (lahko jih je tudi več) naveden znak \neq .

(5.) Če se oblika besede v navedenih delih razlikuje od oblike v temle slovarju, za znakom \square stoji znak \emptyset ; v okroglem oklepaju je naveden znak + ali krajšava slovarja ali siceršnjega dela in nato v ležečem tisku oblika, ki jo je mogoče najti v navedenem delu.

(6.) Besede v slovarjih je večinoma mogoče najti na abecedno ustreznih mestih (zato ob SSKJ in Plet. ni navedena številka zvezka), razen kadar so navedene v dodatku k SSKJ 5: 1029–1051 (v teh primerih je navedena še številka strani) in k SP 1962: 1037–1044 ali kadar je ustrezna oblika navedena pod drugačno iztočnico – ta je zapisana za predlogom pod (**ajfer**, **anfak** prid.). Ob navedkih iz del, ki niso urejena slovarsko, je pripisana številka strani, kjer se pojavlja navedena beseda.

4.10.2

Dosedanji narečni zapisi

V črnem lečastem oklepaju (**[]**) stojijo navedki z zapisi narečne besede v literaturi, ki izvirajo (1.) iz objav Franca Lekšeta v Domu in svetu v letih 1888–93, (2.) iz Pleteršnikovega Slovensko-nemškega slovarja iz let (1894–95), iz katerega so navedena gesla, ki vsebujejo opombo *Savinska dol.* in – pač zaradi popolnosti – kakršno koli opombo, ki se nanaša na Zgornjo Savinjsko dolino, in (3.) iz dela Josipa Tominška Narečje v Bočni in njega sklanjatev (iz leta 1903).

Ustrezna mesta so prepisana kar se da natančno. Krajšave in posebni znaki tule niso razloženi.

Besede in besedne zveze, ki so dokumentirane v teh virih, vendar se na obravnavanem področju ne govorijo (več), imajo neposredno za poknjženo iztočnico (in za morebitno kazalko) v črnem lečastem oklepaju zapisane le navedke iz virov.

4.11

Kazalka

Poleg gesel, ki imajo vse ali večino geselskih razdelkov (t. i. polna gesla) ali ki vsebujejo le podatke o dokumentiranosti v literaturi, so v slovarju navedene še:

(1.) knjižno-narečne kazalke, ki kažejo od samo knjižne iztočnice k poknjiženi in omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku, ki narečja ne obvlada (**blagosloviti** ⇒ ŽEGNATI, **bonbon** ⇒ CUKER),

(2.) dvojnice poknjiženih iztočnic – te omogočajo lažje iskanje predvsem uporabniku (tudi tistemu, ki narečje obvlada), ki bi se lahko znašel v dvomih pri iskanju poknjižene iztočnice (**bitumen** ⇒ BETUMEN, **fijst** ⇒ FEJST, **fošfoter** ⇒ FAVŠFOTER, **federbati** ⇒ FRDERBATI); kadar je težko določiti poknjiženo obliko narečne besede, je oblika, ki bi prav tako lahko bila poknjižena oblika narečne besede, kazalka (**bočev** ⇒ BUČEV).

Knjižno-narečna kazalka lahko v razloženem geslu stoji tudi na mestu vodilke (prim. tukajšnjo točko 4.7).

Pri narečnih besedah in besednih zvezah, ki so izpričane le v literaturi, so navedeni ustrezni navedki iz del (prim. tukajšnjo točko 4.10.2).

5

Pravila za poknjiženje iztočnic in podiztočnic (ter frazemov)

(1.) Če je le mogoče, je poknjižena oblika iztočnice enaka knjižni obliki.

(2.) Odstopanja so mogoča, kadar se knjižni in narečni refleksi za dolgi polglasnik razlikujeta – v knjižnem jeziku je a, v narečju è. Tedaj je v poknjiženi iztočnici zapisan e (**den**), na ustreznem mestu pa je kot kazalka navedena tudi knjižna oblika (**dalja** ⇒ DELJA).

(3.) Kot samostojne iztočnice nastopajo tudi oblike s tako imenovanim prehodnim j (**ajdijo**, **grojzde**). Na ustreznem mestu je navedena kazalka brez prehodnega glasu (**oster** ⇒ OJSTER).

(4.) Včasih je zaradi samoglasniške redukcije težko določiti poknjiženo obliko narečne besede. V teh primerih kaže od besede, ki bi tudi lahko bila poknjižena oblika narečne besede, kazalka (**bočev** ⇒ BUČEV).

(5.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -er, je v slovarju zapisana poknjižena oblika iztočnice na -er (**ceker**, **mliner**), čeprav v knjižnem jeziku obstaja vzporedna oblika na -ar. Na ustreznem mestu je kot kazalka navedena oblika s knjižno pripono (**cestar** ⇒ CESTNER).

(6.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -nek, je v slovarju zapisana poknjižena oblika iztočnice na -nek (**cedilnek**, **grubnek**), čeprav v knjižnem jeziku obstaja vzporedna oblika na -nik. Na ustreznem mestu je kot kazalka navedena oblika s knjižno pripono (**coprnik** ⇒ COPRNEK).

(7.) Če se narečna oblika samostalnika moškega spola konča na -l in je rodilnik ed. -la ali -le (**alkohol**), je poknjižena oblika iztočnice zapisana z -l, ne z -lj (kar bi izhajalo iz druge narečne oblike za rod. ed.).

(8.) Oblike, ki v slovarjih slovenskega knjižnega jezika še niso bile zapisane (v razdelku s slovarsko izpričanostjo imajo oznako Ø), so poknjižene z upoštevanjem zgornjih odstopanj.

(9.) Nezveneči nezvočniki v izglasju narečne oblike so v poknjiženi iztočnici zapisani kot nezveneči, če se v položaju pred samoglasnikom (in tudi v drugih besedah iz besednih družine) ne premenjujejo z zvenečimi (**ajferzihtik**, **bildik** in **blont** (zaradi **blonten**)).

6

Besednovrstni in slovnični podatki

6.1

Besednovrstni podatki

V slovarju so upoštewane tele besedne vrste (okrajšave po SP 1994: 8, SSKJ 1: LX–LXI in Toporišič (1984: 550–553)):

- (1.) samostalnik (s podatkom za spol kot m, ž, s)
- (2.) pridevnik (prid.)
- (3.) števnik (štev.)
- (4.) (samostalniški in pridevniški) zaimek (zaim.)
- (5.) glagol (označen kot a., nd. ali a.+nd.)
- (6.) povedkovnik (povdk.)
- (7.) prislov (prisl.)
- (8.) predlog (predl.)
- (9.) veznik (vez.)
- (10.) medmet (medm.)
- (11.) členek (člen.)

V navedenem zaporedju se razvrščajo enako pisane iztočnice, ki pripadajo različnim besednim vrstam (**a** m, **a** vez., **a** medm., **a** člen.); za samostalnike različnih spolov velja zaporedje m, ž, s. (Glede razvrstitve podiztočnic gl. točko 4.0.) Besede, ki nimajo besednovrstnega podatka, so navedene za tistimi, ki ga imajo. Iztočnica morebitne kazalke stoji za enako pisano iztočnico s polno prikazanim geslom.

Kadar ima samostalnik samo množinsko obliko, je ob podatku za spol navedena še okrajšava mn.

Samostalnik s kategorijo živosti ima ob ustrezni okrajšavi m ali s zapisano še okrajšavo živ.

Besednovrstni podatek za glagol je zapisan z okrajšavo na. (pri nedovršnih glagolih) ali a. (pri dovršnih glagolih), pri dvovidskih glagolih pa z obema okrajšavama (kot a.+nd.).

Števniki imajo pred okrajšavo štev. pripisano, ali gre za glavni ali vrstilni števnik.

6.2

Slovnični (in besedotvorni) podatki

Slovnični podatek (tule so navedeni trije označevalniškega tipa, od katerih je manjš. besedotvorni podatek) je v geslu v neprekinjenem nizu zapisan pred označevalnikom (ali pred označevalniki).

Drugi slovnični podatki, ki ne potrebujejo obsežne razlage, temveč le razvezavo (npr. rod., ed.), so navedeni v seznamu krajšav (v tukajšnji točki 11). Tako je tudi s slovničnimi pojasnili, kakršno je npr. 3. os. ed.

Za razlago je tule navedeno, v katerih geslih je mogoče najti obravnavani primer z navedenim slovničnim podatkom.

- elipt. eliptično, izpuščeno: pričakovani stavčni člen je izpuščen: ČETRT, ČUDNO povdk.; ⇒ FIRBEC matra koga
- manjš. manjšalnica: za tem podatkom lahko stoji znak < in za njim v ležečih kapitelkah navedena iztočnica iz slovarja; oba podatka je treba smiselno skombinirati: AJMERČEK, AJMPREMOV, FACELČEK, FAJFIKA
- pren. preneseno: beseda ali stalna besedna zveza, ki je vsebinsko zelo blizu izhodiščnemu pomenu, je pa predstavno premaknjena v drugačno okolje: CAJG-KAMRA, CVENGA

7

Označevalniki

Označevalniki in njihove razlage so povzeti po SP 1990: 129–137 (oz. SP 1994: 133–142) in SSKJ 1: XVIII–XXII, LX–LXI.

Za razlago je navedeno, v katerih geslih je mogoče najti obravnavani primer z navedenim označevalnikom. V frazemu, ki je tu vedno naveden za iztočnicami

primeri za podpičjem, je beseda, pod katero je frazem prikazan v slovarju, zapisana s kapitelkami.

Praviloma si označevalniki v geslih sledijo nanizani v zaporedju, kakršno je po skupinah tule. Za krajevnim označevalnikom ne stoji ločilo (razen med več krajevnimi označevalniki).

7.1

Krajevni označevalniki

Krajevni označevalniki obveščajo o tem, da jezikovna prvina ni znana na celotnem obravnavanem področju. Če jezikovna prvina ni krajevno označena, je znana na celotnem področju (seveda z upoštevanjem morebitnih drugih označevalnikov).

Glavna zapisovalna točka so Kraše, gradivo iz Bočne in Kokarij je izžrpano, iz drugih krajev pa upoštevano.

Bo	BOČNA
Čr	Čreta pri Kokarjah
Do	Dobletina
Ko	KOKARJE
Kr	KRAŠE
Lv	Lačja vas
PP	Pusto Polje
RM	Rovt pod Menino
ŠD	Šmartno ob Dreti
Vo	Volog

Ti označevalniki so lahko tudi kombinirani s pogostnostnimi:

(1.) xxx **Bo** yyy pomeni, da se v Bočni govori samo jezikovna prvina yyy, medtem ko se jezikovna prvina xxx govori drugod na obravnavanem področju;

(2.) xxx **Bo** in yyy pomeni, da se jezikovna prvina yyy govori v Bočni poleg sicer na celotnem obravnavanem področju znane xxx;

(3.) xxx **Bo** tudi yyy pomeni, da se poleg jezikovne prvine xxx, ki je znana na celotnem obravnavanem področju sicer, samo v Bočni govori tudi redkejša prvina YYY;

(4.) xxx predvsem **Bo**, drugod redk. (ali star. ipd.) yyy pa, da se poleg sicer običajne jezikovne prvine xxx, ki je v Bočni redko rabljena, v Bočni govori predvsem jezikovna prvina xxx, ki je drugod na obravnavanem področju redka (ali starinska ipd.).

7.2

Lastnoimenski označevalniki

V slovarju so zaenkrat navedena le tista lastna imena, ki se pojavljajo kot sestavina (stalnih) besednih zvez (npr. BAKOVE GREBLJICE, BLEKAČI, BOSNA, DAHAV, DRAVA), zato ob njih niso navedene izpeljanke; nekatere izpeljanke so vendarle navedene zaradi prikaza sopomenk (ANGLEŠKI, ANGLEŠKO).

Popoln seznam lastnoimenskih označevalnikov bo dodan narečnemu slovarju lastnih imen. Tam bodo lastna imena tudi natančneje obdelana.

HIŠ. I.	hišno ime
KR. I.	krajevno ime
LED. I.	ledinsko ime
OS. I.	osebno ime
STV. I.	stvarno lastno ime
VOD. I.	vodno ime
ZEM. I.	zemljepisno ime

7.3

Citatnostni označevalnik

polcit. polcitatno: jezikovna prvina, ki glasoslovno ali oblikoslovno odstopa od običajnega ali pričakovanega v govorih na obravnavanem področju in v tem pogledu kaže na izvor iz slovenskega knjižnega ali pogovornega jezika, iz kakega drugega narečja, lahko pa tudi iz drugega jezika; navadno je polcitatna beseda (ta lahko nastopa tudi v frazemih), včasih besedna oblika ali frazem (tako je lahko označen tudi zaradi ene besede ali oblike, ki je kot polcitatna označena na drugem mestu); polcitatna jezikovna prvina je glasovno prilagojena obravnavanim govorom: BOŽE MOJ, DOŽIVETJE, ENAKO; ⇒ BAŠ me boli; ⇒ pod milim BOGOM

7.4

Izrazijski (terminološki) označevalniki

agr. agronomija
anat. anatomija
avt. avtomobilizem, avtomehanika
bot. botanika
čeb. čebelarstvo
elektr. elektrotehnika
glasb. glasbena stroka
gozd. gozdarstvo
gradb. gradbeništvo
les. lesarstvo
lov. lovstvo
obl. oblačilna stroka
strojn. strojništvo
šol. šolstvo
šport. športni izraz
teh. tehnika
trg. trgovina
ver. (rimskokatoliška) vera
voj. vojska
zool. zoologija

7.5

Formalnostni označevalnik

uradn. uradno: jezikovna prvina, ki jo govorci uporabljajo v uradnih položajih, npr. v pogovoru z zdravnikom ali v uradih: DOKTOR

7.6

Socialnozvrstna označevalnika

sleng. slengovsko: jezikovna prvina, značilna za neformalne združbe, npr. mladostnikov: ABERVEZNIK, BLEFIRATI; ⇒ iti se BILJARD na dve kugli
žarg. žargonsko: jezikovna prvina, ki v strokovnem izrazju zamenjuje navadno poimenovanje; v tem slovarju je žargonsko omejeno na rabo v šoli (žargonsko, kot je pojmovano v slovenskem knjižnem jeziku, spada v obravnavanih govorih v strokovne jezike in torej v izrazje, tako da ima izrazijske označevalnike): CVEK, ČIK, DUDLJATI SE, PASATI

7.7

Čustvenostni označevalniki

- čustv. čustvenostno, ekspresivno: jezikovna prvina, ki izraža čustvenost; kadar je vrsto čustvenosti mogoče določiti natančneje, je uporabljen označevalnik ljubk., nizk., slabš., šalj. ipd.: BABLE, BAJKATI, BATINA; ⇒ AFNE guncati
- iron. ironično: jezikovna prvina, ki sicer označuje kaj pozitivnega, vendar je s posmehljivim namenom uporabljena za poimenovanje negativnega: BARON, BLAGOVOLITI; ⇒ biti AS
- kletv. kletvica, kletev: družabno nesprejemljiva medmetna beseda ali besedna zveza, s katero se navadno izraža negativno razpoloženje ob čem: ARDUH, BEMTI, DUHNAMEL
- ljubk. ljubkovalno: jezikovna prvina, ki izraža naklonjeno, prisrčno razmerje do poimenovanega: ATI, BELČKAN, BRADAVIČKA, DROBIŽEK
- nizk. nizko: jezikovna prvina, ki izraža družbeno (tudi moralno) nesprejemljivo, nekultivirano, prostaško raven izražanja: BREJ, CRKATI, DRKATI; ⇒ gniti na BRITOFU
- omilj. omiljevalno, evfemistično: jezikovna prvina, ki kaj imenuje bolj prizanesljivo, kakor bi bilo treba, ali zamenjuje manj ugodno poimenovanje: DOONEGATI, HUDIK; ⇒ iti v krtovo DEŽELO
- otr. otroško: jezikovna prvina, značilna za izražanje otrok in za čustveni pogovor odraslih z njimi ter za medsebojno sporazumevanje zaljubljenecv: AJATI, AK, FULA; ⇒ delati DEŽEKA
- poud. poudarjalno: jezikovna prvina, ki izraža večjo (pozitivno ali negativno) stopnjo pomenskih sestavin poimenovanega: ANGEL, BIKOVSKI, FRDAMAN; ⇒ biti (vroče) ko v APNENICI
- slabš. slabšalno: jezikovna prvina, ki izraža podcenjevalen ali zaničljiv odnos do poimenovanega: AFNA, ALEJAST, ALITI, DRVEŽ; ⇒ gledati ko BIK v nova vrata
- šalj. šaljivo: jezikovna prvina, ki igrivo zamenjuje čustveno nezaznamovano poimenovanje: AJERŠPAJZ, AJHATI SE, ALEKSANDER, DEŽURATI; ⇒ čuvati prvega APRILA; ⇒ biti suh, ko bi iz DAHAVA na urlavb prišel
- zmer. zmerjalno: jezikovna prvina, s katero govoreči zanj neprijetno stvar ali dejstvo v ogovoru poimenuje grobo ali žaljivo: ALEJ, AVCIGER, BALONDE, DRVEŽ, FUFLA

7.8

Časovni označevalniki

- nov. novota, neologizem: jezikovna prvina, katere novost se še čuti: ABSOLUTNO, ARNIKA, BOBNIČ; ⇒ atomska je padla (⇒ ATOMSKA ž); ⇒ iti na BLATO
- star. starinsko, zastarevajoče: jezikovna prvina, ki ima nadih preteklosti in jo uporabljajo predvsem starejši govorci, govorci srednje generacije in mlajši pa ne več, vendar jo razumejo: AHTATI, AJFERZIHTIK, AJNCIGATI, AMERIKANSKO, ANTLATI, DAVI; ⇒ AJNS cvaj; ⇒ delati FIGURE
- zastar. zastarelo: jezikovna prvina, ki jo predvsem starejši govorci še poznajo iz preteklosti, je pa ne govoriijo več: ABRNJE, ADRESA, AVDRŽNEK, DIHATI, DRGULJ, GAJŽELNEK

7.9

Pogostnostni označevalniki

- posam. idiolektično: jezikovna prvina, ki je značilna za izražanje posameznika ali posamezne družine in je opazna za preostale govorce iz bližnje okolice; praviloma je ta označevalnik kombiniran s krajevnikom: AJDIJO, ALEKSANDER, ANE, ARBEČMAŠINA, BAGRLJE, DRVEŽ, FOGA

- redk. redko: jezikovna prvina, ki ima precej pogostejšo dvojnico ali namesto katere se uporabljajo druga sredstva, npr. opis; v glavi v oklepaju stoji pred glasovno dvojnico, ki ima pred tem navedeno precej pogostejšo: AJČATI, AJDNEK, AJHATI SE, AMBAS, BEDAK, DESNICA; ⇒ v ta AM; ⇒ vžgati DEBATO
- in uvaja (nekoliko manj navadno in pogosto) dvojnico (v glavi v oklepaju glasovno): ABERVEZNIK, AJBIŠ, AKELJ, DAJATI, DALJNOVIDEN
- tudi uvaja manj navadno in pogosto dvojnico (v glavi v oklepaju glasovno): AJDOV, ALKOHOL, D
- narašč. naraščajoče: jezikovna prvina, ki se uveljavlja nasproti dosedanjemu poimenovanju: BARVA, BERILO, BRESKEV, BRISAČA
- pešaj. pešajoče: jezikovna prvina, ki se umika močnejši dvojnici: BOGDAJ, BOGŽEGNAJ, BOHLONAJ, DETI

7.10

Posebna označevalnika

- ipd. in podobno: (1.) v stalnih besednih zvezah in v označevalniških pojasnilih opozarja na nezapisane sopomenke k besedi, pa tudi na druge besede iz pomenske skupine: BUFNITI, BUKATI SE; ⇒ peljati se ko ALELUJA; ⇒ na ta AM
(2.) v kazalkah opozarja na še druge besede iz iste besedne družine: ADNAJST, AREST, ARŽET, CMOKATI, DAVITI
- itd. in tako dalje: (1.) v zaglavju razširja oblikoslovni podatek na druge oblike, ki jih je mogoče razbrati v slovnicih preglednicah: ABCIGATI, ATE, BIKSATI, DEKATI
(2.) v kazalkah razširja oblikoslovni podatek ob iztočnici na druge oblike: BOM, ČEM

8

Glasoslovje

Tu so navedene le glavne značilnosti glasoslovja; bolj izčrpno je predstavljeno v Weiss 1990: 38–70, ki je osnova za tale prikaz.

8.0

Splošno

Narečni zapisi v slovarju se pojavljajo v glavi gesla, v zaglavju, v ponazarjalnih primerih in v komentarjih (prim. točko 11); glasovne dvojnice so lahko zapisane tudi v okroglih oklepajih. Dejansko bi vsi ti deli besedila morali stati v oglatih oklepajih.

- ¹ označuje mesto naglasa, in sicer (1.) tik pred istozložnim soglasnikom pred naglašanim samoglasnikom ali (2.) tik pred naglašanim samoglasnikom – k'râ:va *krava*, z_':ie:mle (*i*)z *zemlje*, bra'dâ:d_')è:da *bradat moški*, 'â:kxa *os*, pè'â:jat *pospati*
- :
- označuje dolžino samoglasnika (ali soglasnika) – 'd̥j̥e:ska *deska*, p'ri:m:a *primiva*, 'sâ:m:ə *samemu*, səm_':a:gu *sem moral* (resica, ki označuje naglasno mesto (npr. 'ka:rt), lahko v ustreznem soglasniškem okolju stoji pred prvim (lahko tudi dolgim) soglasnikom pred naglašanim samoglasnikom, kadar se soglasnik na meji dveh besed podaljša, pa tik pred posebnim dvopičjem, ki stoji pred naglašanim samoglasnikom ali dvoglasnikom)

- ~ (1.) združuje v naglasno enoto dve besedi – 'na:bo ne bo, 'na:t'le na tla (besede, ki se pišejo skupaj že v knjižnem jeziku, nimajo tega znaka – 'na:ŋga nanj, 'na:ŋ nanjo) (2.) združuje v izgovorno enoto dve besedi, kadar je zadnji soglasnik prejšnje besede ali mehčan ali pa zlogotvorni zvočnik, naslednji pa enak navaden soglasnik – se 'pa: 'tu: 'du:bra si pa tudi do-bra, sm_mə 'da:ɥ sem mu dal, nə'bi:edŋ_na zas'to:pə nihče ne razume
- ~() (v ponazarjalnih primerih) na začetku naslednje besede označuje odsotnost glasu zaradi zlitja dveh enakih glasov v enega samega (predvsem v hitrem govorjenju) ali zaradi samoglasniške redukcije – 'du:ns_()ə 'bè:ɥ (← 'du:ns se) danes si bil, bra'dâ:d_()'è:da (← bra'dâ:d 'dê:da), pər_()'ò:jt'nə (← pər 'rò:jt'nə) pri Rojtni [v Šmartnu ob Dreti], sa'žâ:tnə_()'n'tò:n sv. Anton Pado-vanski [13. junija]
- ~: (v ponazarjalnih primerih) na začetku naslednje besede označuje dolžino glasu zaradi zlitja dveh enakih glasov – 'jəd_â:mò: (← 'jəd da'mò:) iti domov, z_ 'jè:mle (← z 'zjè:mle)
- ' označuje mehčanost soglasnika – p'rim' primi, 'vat'ò hotel, 'vid'ò videl (v Weiss 1990 je bil v soglasniškem nizu označen le zadnji, tu pa so vsi, ki so res mehčani; v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki mehčanost ni označena)
- C (v slovarskem uvodu) soglasnik
 C' (v slovarskem uvodu) mehčani soglasnik
 ~ (v slovarskem uvodu) se premenjuje z
 ← (v slovarskem uvodu) nastalo iz
 / / (v slovarskem uvodu) zapis fonemov
 [] (v slovarskem uvodu) zapis alofonov

'è:, 'ò: zelo napet in ozek e ali o – 'pè:t pet [števnik], 'sè:r sir (nikoli ni zapisan 'ir), š'kò:da škoda

'â: zaokroženi a – t'râ:va trava

è, ò napet in ozek e ali o (lahko tudi naglašeni'è: ali 'ò:), in sicer nekoliko manj ozek kot v knjižnih nòs, zvézda; položaji, v katerih se e ali 'è: premenjujeta z è ali 'è: (premena è ali 'è: je značilna predvsem za mlajše govorce), so v slovarju vedno navedeni: – reš'njica resnica, u'čè:re včera, 'pè:ška peš, gl'ò'nik glavnik, g'lè:dò gledal, 'nò:s nos

e, 'e: srednji e, kakršen je v knjižnem jeziku v besedah poglèj, Tónej; kadar se (v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom ali v zlogu, ki se ne končuje na l č š ž ali na mehčani soglasnik) premenjuje z è ali 'è:, je to v slovarju vedno zapisano – 'pe:ma pojdiva, be'dâ:k bedak i sestavina dvoglasnika 'jè: – 'tjè:ta teta

ɥ dvoustnični v, kakršen je v knjižnem jeziku in ki nastopa v vzglasju, izglasju in za samoglasnikom pred soglasnikom ali pa je sestavina dvoglasnika 'u: – u'zè:ɥ vzél, p'ra:ɥte pravite, 'ku:za koza

ɨ i z oslabljenim sprednjim izgovorom (»temnejši«, »zamolkli« i) v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom ali v zlogu, ki se ne končuje na l č š ž ali na mehčani soglasnik; predvsem pri mlajših govorcih ga zamenjuje navadni i, kar v slovarju ni posebej označeno (v Weiss 1990 je namesto ɨ zapisan navadni i) – iŋva'lit invalid, 'piža pila, 'sju:mə sivemu

ə polglasnik, kakršen je v knjižnem jeziku – 'pəs pes, 'krəx kruh, kə'rjə korito

ɛ polglasnik ejevsko-ijevske barve (»mehki polglasnik) – 'zɛt zid, 'nu:seɛ nositi, 'lɛɛ Kr, Ko ljudje

l m n r zlogotvorni zvočniki l m n r – 'mju:d'lte mólite, 'nišm nisem, 'me:sɛc mesec, 'xiɽr prisl. hitro (ŋ lahko ima pred k g x dvojnico [ŋ], m pa pred f ali [v] dvojnico [m]) – 'sɨɽ kə 'muxa siten ko muha, 'nišg ga 'vid'ò nisem ga videl, 'nišm 'vid'ò nisem videl

ʃ	mehkonebni (»trdi«) l v zlogu pred nesprednjim samoglasnikom – g'la:va <i>glava</i>
ŋ	izgovorna dvojnica m-ja pred f ali [v] – 'iŋfat <i>cepiti</i> vnašati v telo <i>cepi-vo</i> , iŋva'li:t, 'niŋŋ 'vid'ɔ
ŋ	izgovorna dvojnica n-ja pred k g x, (enaka kot v knjižnem jeziku) – 'bã:ŋka <i>banka</i> , 'ã:ŋka <i>Anka</i> , tʃ'gʏo:r <i>tam gori</i>
x	nezveneči mehkonebni pripornik, enak knjižnemu h-ju – 'xiša <i>hiša</i>
ħ	(v redkih besedah) nezveneči grlni pripornik – ə'ħə <i>aha</i>
ʔ	(v redkih besedah) nezveneči goltniški ploziv (ponekod v literaturi zapisan kot q) – 'a:ʔ povék. <i>umazan</i> , 'na:ʔ <i>ne</i> , 'na:ʔã: <i>ne</i>
ʒ	c pred zvenečim nezvočnikom – 'kʏo:nʒ ga 'bɔ: <i>konec ga bo</i>
ʒ	glas, ki ustreza knjižnemu dž (npr. v <i>džungla</i>), ali č pred zvenečim nezvočnikom – 'žem <i>džem</i> , 'viž ga, 'pò:ba <i>vidiš ga</i> , <i>fanta</i> (toda 'vič 'jə <i>vidiš jo</i>)
ɣ	x pred zvenečim nezvočnikom – prɔɣ 'gɔ:šə <i>proti gozdu</i> (toda prɔx 'mən' <i>proti meni</i>)

8.1

Samoglasniki

Dolgi samoglasniki

'è:		'ò:
'è:		'o:
'e:		
'ie:		'yo:
		'ã:
		'a: (+ 'a:r)
<i>spređnji</i>		<i>nespređnji</i>

/'a:/ (tudi v 'a:r) ni izrazito dolg.

Kratki samoglasniki

Naglašeni		Nenaglašeni		
'i	'i	i	i	
'è		è	u	
	u		o	
	ə		a	
<i>spređnji</i>		<i>spređnji</i>		<i>nespređnji</i>
	<i>nespređnji</i>			

/'i/ in /'u/ nista izrazito kratka. Dolžine /'a:/, /i/ in /u/ se zelo izenačujejo.

V slovarju in v oblikoslovnih preglednicah so navedene vse samoglasniške dvojnice, razen pri silabemih ʃ (← əl), ŋ (← əm), ŋ (← ən), ɣ (← ər), ki so nastali v zvezi z moderno samoglasniško redukcijo, kar pomeni, da ima zapis 'rɛ:kəlc nezapisano dvojnico 'rɛ:kɪc *suknjič*.

Kadar ob premeni prihaja do mehčanja soglasnika pred zvočnikom oz. kadar pred zvočnikom stoji l (kot npr. v primerih 'filŋ ~ 'filɛŋ *film*, *polnim*, je to v slovarju v geselskem oglavju in v preglednicah v slovarskem uvodu vedno navedeno:

ʃ	~ əl (razen v položaju za t, d) ~ 'ã:kɪšən ~ 'ã:kəlšən <i>natančen</i> , <i>izbirčen</i> (toda C'ʃ (← Cɛʃ, obvezno d'ʃ, t'ʃ) – 'f'rã:n'çɛʃ ~ 'f'rã:n'c'ʃ <i>Francelj</i> , 'but'ʃ <i>omejenec</i>)
---	---

ŋ	~ əm (v položaju za l ← ɛm) – kŋ'pɛ:r ~ kəm'pɛ:r <i>krompir</i> , 'filŋ ~ 'filɛm (toda C'ŋ (← ɛm – v slovarju in preglednicah vedno navedeno) – c'ŋp'rɔ:jə ~ cɛm-p'rɔ:jə <i>več stavb, stavbe</i>)
ŋ̣	~ əṃ – 'ṇisəṃ 'vid'ɔ̣ ~ 'ṇiṣŋ̣ 'vid'ɔ̣
ŋ̣	~ ən (v položaju za l ← ɛn, v položaju za d, t samo ŋ̣) – 'vəṣṇstɔ̣ ~ 'vəsəṇstɔ̣ <i>osemsto</i> , 'fiḷŋ̣ ~ 'filɛ̣ŋ̣ <i>polnjen</i> , əd'vi:ɛ:nṭŋ̣ <i>adventen</i>
ŋ̣	~ əŋ (v položaju za d, t samo ŋ̣) – 'ṇiṣŋ̣ ga 'vid'ɔ̣ ~ 'ṇiṣəŋ̣ ga 'vid'ɔ̣ <i>nisem ga videl</i> , ṭŋ̣'gɔ:ṛ <i>tam gori</i>
ɾ	~ ər – 'e:ŋkɾt ~ 'e:ŋkɛrt <i>enkrat</i> , <i>nekoč</i> ~ r (v popolnem vzglasju ali za samoglasnikom in pred j) – ər'ja:ɥ ~ ɾ'ja:ɥ ~ r'ja:ɥ <i>rjav</i> , bɔ r'ja:ɥ <i>bo rjav</i>

8.2

Soglasniki

Zvočniki

v		m	
v'		m'	
	ʃ	r	n
	l		n'
j			

Mehčanost zvočnikov v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki v slovarju ni označena.

/v/ na koncu besede ne more biti mehčan; nadomešča ga [ɥ].

Nezvočniki

p	b	f
p'	b'	f'
t	d	
t'	d'	
c	s	z
c'	s'	z'
č	š	ž
k	g	x
(k')	(g')	

Mehčanost nezvočnikov (tudi podaljšanih) v položaju tik pred sprednjimi samoglasniki v slovarju ni označena.

8.3

Dvojnice in zvonečnostne premene

Samoglasniške dvojnice

/u/ ~ [ɥ]	v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – u'ne:gat ~ u'ne:gat <i>onegati</i> , pəu'ne:gat ~ (izjemoma pri počasnem govorjenju) pəu'ne:gat
/i/ ~ /j/	v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – j'mé: ~ i'mé: <i>ime</i> , u j'mé:nə ~ u i'mé:nə <i>v imenu</i>
/u/ ~ [ɥ]	v vzglasju ali za samoglasnikom pred soglasnikom – bɔ uš'ʎa: ~ bɔ uš'ʎa: <i>bo ušla</i>

V istem zlogu ni mogoč sklop /ij/ – 'pi *pij* (toda 'pijam *pijem*), 'biti *bitij* (toda 'bit'jə *bitje*).

Soglasniške dvojnice

Tu so navedene le dvojnice, ki so zapisane v tem slovarju, ne pa tudi npr. [w], [D], [ʔ] itd.

Zvočniki

/v/ ~ [ʋ]	v vzglasju, v izglasju in za samoglasnikom pred soglasnikom – u'pɛt (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u'pɛt), u'zɛ:mem (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u'zɛ:mem), ʋ 'a:ʋtə (poleg v popolnem vzglasju običajnejšega u 'a:ʋtə), k'ra:ʋ, p'ra:ʋmə, ja 'ka: ʋ 'rɛ:də
~ [u]	v vzglasju in za soglasnikom pred soglasnikom – u'pɛt (poleg u'pɛt, kar je redko v popolnem vzglasju), u'zɛ:mem (poleg u'zɛ:mem, kar je redko v popolnem vzglasju), u 'a:ʋtə (poleg ʋ 'a:ʋtə, kar je redko v popolnem vzglasju), zɾɔn u'sɛga, 'pa:r_nas u 'kuxnɛ, na'lɛʋ u 'pʲiskɾc
/m/ ~ [m]	pred v f – səŋ 'vid'ɔ, 'ʃimfat
/n/ ~ [ŋ]	pred k g x – 'bâŋka, 'âŋgɛl
~ [m]	pred v f – imva'lit, 'zəmft
ər (~ r̥) ~ r	(v popolnem vzglasju in pred samoglasnikom – r'ja:ʋ (~ ər'ja:ʋ ~ r̥'ja:ʋ)

Nezvočniki

/c/ ~ [ʒ]	pred zvenečim nezvočnikom – st'rjɜz 'bɔ:
/č/ ~ [ʃ]	pred zvenečim nezvočnikom – 'viž ga, 'pó:ba
/x/ ~ [χ]	pred zvenečim nezvočnikom – pɾɔɣ 'gɔ:šə

Zvonečnostne premene

Pred nezvonečim nezvočnikom tudi naslednje besede, v izglasju in pred samoglasnikom ali pred zvočnikom naslednje besede (izjema so nekatere besedne zveze, ki so vse zapisane v slovarju, npr. 'bɔ:d' nə, in pravi predlogi, katerih zvoneči nezvočniki pred samoglasnikom in pred zvočnikom naslednje besede ohranijo zvonečnost, npr. ub 'ma:mə, ub u'čɛ:ta, ud 'ma:me, ud u'čɛ:ta, braz 'məne, braz 'ɔ:ce):

/b/ ~ /p/	g'rʋɔ:p (toda g'rʋɔ:ba)
/b'/ ~ /p'/	'dʋɔ:p' (toda 'dʋɔ:bɛ)
/d/ ~ /t/	s'ta:rt (toda s'ta:rdɛ)
/d'/ ~ /t'/	p'rit' (toda p'ridɛ)
/g/ ~ /k/	'bɔ:k (toda 'bʋɔ:ga)
/z/ ~ /s/	'mʲs (toda 'mʲza)
/z'/ ~ /s'/	pə'va:s' (toda pə'va:zɛ)
/ž/ ~ /š/	'nʋɔ:š (toda 'nʋɔ:ža)

Pravilo velja tudi za soglasniške sklope, npr. b'râ:st (rod. mn.) ~ b'râ:zda (im. ed.), 'pus'tɛ ~ 'pus't' (oboje vel. za 2. os. ed.).

Pred zvonečim nezvočnikom tudi naslednje besede (velja tudi za prave predloge, npr. pɾɔɣ 'gɔ:šə):

/c/ ~ [ɟ]	st'rjɟ ga 'bɔ: (toda st'rjɟ -a)
/c'/ ~ [ɟ']	'puɟ' 'ga: (toda 'puçɛ 'ga: ukaz psu <i>napadi ga</i>)
/č/ ~ [ʃ]	p'rjɔ:ʃ bɔ 'pa:rʃu (toda p'rjɔ:č)
/x/ ~ [χ]	p'rux ga 'mã:tra (toda p'rux -a <i>kila</i>)
/k/ ~ /g/	'da:uɟ za 'xiʃə (toda 'da:uɟ -a)
/p/ ~ /b/	k'rjɔ:b za 'kura (toda k'rjɔ:p -a)
/p'/ ~ /b'/	'ka: 'kub' 'ga: (toda 'kupeɟ)
/s/ ~ /z/	na 'nɔ:z bɛ 'ga: (toda 'nɔ:s 'nɔ:sa)
/s'/ ~ /z'/	p'rjɔ:z' ga (toda p'rjɔ:sɛɟ)
/š/ ~ /ʒ/	'kɔ:ʒ 'dɛ: u'k'ra:j (toda 'kɔ:š -a)
/t/ ~ /d/	u 'rɔ:d bɛ 'ʃɔ: (toda 'rɔ:t -a <i>Rovt</i>)
/t'/ ~ /d'/	pram'fã:d' 'ga: (toda pram'fã:tɛɟ)

Pravilo velja tudi za soglasniške sklope, npr. 'pa:rdz ga bə'li, 'puz'd' 'ga:.

V glavi in zaglavju niso upoštevani in zapisani glasovi, ki bi nastali s kombiniranjem prvotnih, zato torej zapis 'ba:t se (nikoli 'ba:c_e ipd.).

8.4

Preglednica glasov

Dvojnice k narečnim oblikam v tej preglednici niso upoštevane.

a	–	ba'hã:na
ã	–	redk. kãk
'a:	–	'ma:ma, 'pa:rt, s'ta:r, p'ra:ujə
'ã:	–	g'rã:t, 'pã:s
'a:r	–	'pa:rt, 'ka:rt
b	–	'bã:ba
b:	–	ub_:'è:rçaft
b'	–	'dɔ:b'u
c	–	'çɛ:gu, iɱva'ljicka
c:	–	u'c:ɛ:dɛ, pɛç_()t'rè:xɛ
c'	–	p'rɛc', 'fa:c'ɔ
č	–	'çɛ:ʃpa, 'pɛ:č
č:	–	uç_:'rɛ:ʃne
d	–	'dè:da
d:	–	u'd:a:ɫa, ud_:'ɔ:ma
d'	–	'vid'ɔ
e	–	le'pɔ:ta
ɛ	–	ke'čjɛ:sɛ, u'bè:rɛ
'e:	–	'ne:ma, ta 're:na
'ɛ:	–	'lɛ:pe, f'rɛ:
'é:	–	'pè:tək, u'zè:mem, 'sè:r, 'vè:ra, 'bè:u
ɛ'	–	'ma:mɛ, 'lɛdɛ, 'pɔ:lɛ
'ɛ'	–	'sɛt, 'çɛɟən
'jɛ:	–	'tjɛ:ta
ə	–	'vjɛnə
'ə	–	k'rɛx
f	–	'fã:fɫa
f:	–	'a:ɟs'puf_:'a:jn rɛpə'tã:
f'	–	ut'rjɔ:f'u
g	–	'gugat
g:	–	d'rɔ:g_:'ugle
g'	–	'nè:g' bɛ 'ma:gu 'bɛt
ɣ	–	prɔɣ 'gɔ:ʃə
x	–	'xiʃa
x:	–	prox_:'iʃə
h	–	ə'hə

i	-	'kišta, tɛlɛ'vizi
ĩ	-	ĩmva'lit
'i	-	'pijam, 'vija
'i	-	'kĩbļa
j	-	'ja:jçɛ, pə j'mé:nə
k	-	'kukat, 'kɛ:dŋ, t'rɛ:kɛ
k:	-	'pó:bək_ 'a:ka
k'	-	redk. tɛ t'rɛ:k'
ʔ	-	'a:ʔ, 'na:'ʔá:
l	-	'lulet, x'vá:lu
l:	-	'bəl_ 'e:p
l̥	-	'mʊo:d'ltɛ, pɛ'cikl̥
ʎ	-	'ʎuč, p'ra:uʎa
m	-	'ma:ma
m:	-	p'rĩm:ə
m'	-	p'rim', 'ʎo:m'u
m̥	-	sŋ 'bɛ:u
m̥	-	'sĩmʃat, ĩmva'lit, sɛm 'vid'ɔ
m̥	-	sŋ 'vid'ɔ
n	-	'nɛ:nɛn
n:	-	'nɛč 'vən_ 'a g'rɛ:
n̥	-	p'rĩdŋ, sŋ 'ʃɔ:
n'	-	'kʊo:n', uz'dign'u
ŋ	-	'pɔ:ŋk, 'bɔ:ŋgat
ŋ	-	'ca:jtŋɛ, 'nĩsŋ ga 'vid'ɔ
ɔ	-	brɔ'nĩca, g'lɛ:dɔ
'ɔ:	-	'gɔ:ba, 'rɔ:k
'ò:	-	'nó:sɛm, 'kó:rba, 'čó:j
'uɔ:	-	'kʊo:za, 'rʊo:ka
uɔ	-	redk. gʊo u b'rĩɛ:gə
p	-	'pupat
p:	-	up_ 'iɛtɛx
p'	-	'kup'u
r	-	'riža, s'ta:rt
r̥	-	pŋ'ja:mat, bŋc' 'lá:n
r:	-	pɛr_ 'uɔ:kɛ
s	-	'sĩva
s:	-	s_ 'iɛ:stɛ
s'	-	'nʊo:s'u, p'rʊo:s'
š	-	'šĩška
š:	-	'piš_ 'a 'kɛ:
t	-	'tʃi:ta, p'rɔ:t, pə'tʃi:kən't'
t:	-	ut_ 'iɛ:te, 'bʊo:tɛ
t'	-	'va:t'ɔ, p'rit'
u	-	u'šɛ:sə, 'ča:ru, 'kup'u, ub'rɛ:sku, 'tò:pu, 'da:ru, 'pɛ:tru
'u	-	'kuxat
u	-	bɔ u' bɛu
u:	-	'nʊo:u_ 'ʎá:k
v	-	'vile
v'	-	p'rá:v'u
z	-	'zizɛk
z:	-	z_ 'iɛ:mle
z'	-	'va:z'u, ug'riz'n'u
ʒ	-	u'ʒá:dɛ, st'riʒ 'bɔ:
ʒ'	-	p'rɛʒ' ga ja b'ʎə
ʒ:	-	na g'ʎo:nʒ_ 'bĩksat
ž	-	'žá:ba
ž	-	'žumbus, uʒ_ (')á:gɔnɛ
ž:	-	praž_ 'umbusə

9.0

Splošno

V slovarju so pri pregibnih besednih vrstah za poknjiženo iztočnico in za znakom ► praviloma zapisani tile podatki:

(1.) narečna iztočnična oblika, tj. prva narečna osnovna slovarska oblika: pri samostalniku im. ed. (ali pri samomnožinskem im. mn.), pri pridevniku (in pri nekaterih povedkovnikih) im. ed. moškega spola, in sicer nedoločna oblika, pri glagolu nedoločnik in pri nekaterih medmetih oblika za 2. os. ed.;

(2.) (praviloma okrajšana) neprva osnovna slovarska oblika: pri samostalniku rod. ed. ali mn., pri pridevniku (in pri nekaterih povedkovnikih) im. ed. ženskega in srednjega spola, pri glagolu oblika za 1. (redko za 3.) os. ed. sed. in pri nekaterih medmetih oblika za 2. os. mn.;

(3.) razširjena slovarska oblika (lahko jih je tudi več), ki je navedena v zaglavju in ki omogoča tvorbo vseh drugih besednih oblik (lahko npr. tudi za natančnejšo določitev kakovosti premenjenega samoglasnika v obliki ali v več oblikah, kar izhaja iz preglednic), kadar osnovne slovarske oblike ne zadoščajo.

Podatek v zaglavju gesla (ali podgesla) ukinja podatke iz oblikoslovne preglednice, razen če se ne začnejo z označevalnikom *tudi*, *star.* ali *redk.*, ukinja obliko iz preglednice.

Pri samostalniku v zaglavju brez označevalnika navedeni obliki za im. in rod. množine razveljavljata oblike, ki bi sledile iz ednine, in razvijeta celotno paradigmo za množino in dvojino (**balonde**).

Kadar se podatek v zaglavju začne z označevalnikom ali nizom označevalnikov (*tudi*, *star.* ali *redk.*), je treba pred njim upoštevati še obliko iz preglednice (**govedo**).

Dvojnice k osnovnim slovarskim oblikam so navedene v glavi, dvojnice k razširjenim slovarskim oblikam pa – tako kot razširjene slovarske oblike – v zaglavju.

Kadar manjka katera od oblik, npr. določeni skloni, velelnik ali oblike deležnika na -l za posamezne spole pri glagolu, jo v slovarju na ustreznem mestu nadomešča pomišljaj, v zaglavju pa je po možnosti k temu dodano slovnično pojasnilo (**bable**, **hoj** m, **bobneti**).

Kadar je osnovna ali stranska slovarska narečna oblika zapisana v okroglih oklepajih, je zelo redka ali pa tvorjena redakcijsko (**dobri** m, **grebsti se**).

Obliko, ki je zapisana okrajšano, je treba tvoriti iz tiste, ki stoji pred njo, s tem da je treba pri spremembi upoštevati morebitni premenjeni soglasnik ('nʉo:š -ža – rod. je 'nʉo:ža) ali zlog s premenjenim samoglasnikom ('a:jdnək -a, im. mn. -nəkə – im. mn. je 'a:jdnəkə).

Pri samostalnikih krajšava nš (tj. neštevno) omejuje tvorbo oblik na ednino.

Opombe v preglednicah se vrstijo tako, da so najprej zapisane pri ednini, nato pri množini in nazadnje pri dvojini, pri posameznem številu pa so najprej zapisane pri moškem, nato pri ženskem in nazadnje pri srednjem spolu.

Če v preglednici v stolpcu podatek ni zapisan, velja na ustreznem mestu tisti, ki je zapisan višje.

Pregibne besedne vrste razvrščamo v posamezne preglednice glede na končnice:

(1.) samostalnike glede na rodilnik in nato glede na imenovalnik (ed., redko mn.), (2.) pridevnike glede na končnico za ž. in s. sp. in nato glede na končnico za rod. ed. m. sp., (3.) glagole pa glede na končnico za 1. os. ed. v sed.

9.1

Samostalnik

9.1.1

Moški spol

Rod. ed.:

- a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ m1
- a (za č š ž r j) ⇒ m2
- le ali -ne ⇒ m3
- ə ⇒ m4
- ęga ⇒ m5
- ęga ⇒ m6
- Cga ali -C'ga ⇒ m7
- ⇒ m8

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih - m mn.):

- o || -u (ne za l n', im. -ę) ⇒ m1
- o || -u (im. -ə) ⇒ m2
- o || -u (za l n') ⇒ m3

Podatki v zaglavju:

- <daj. ed. xxx> ⇒ m5/2, m7/3
- <im. mn. xxx> ⇒ m1/5
- <or. mn. xxx> ⇒ m1/8b
- <or. dv. xxx> ⇒ m1/9

Naglas na osnovi

Oblike samostalnikov, ki so naglašeni na končnici, so zapisane v slovarju, zato v preglednici niso predstavljene.

m1: Rod. ed. -a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	kə'râ:k-ø ² <i>korak</i>	kə'râ:k-ę ⁵	kə'râ:k-a
rod.	kə'râ:k-a ³	kə'râ:k-o -u ⁶	= mn.
daj.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁴	kə'râ:k-e	kə'râ:k-a
mest.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-ęx ⁷	= mn.
or.	kə'râ:k-ə	kə'râ:k-əm -ęx ⁸	= mn. ⁹

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ m2, za primere na -ęga ⇒ m5, za primere na -ęga ⇒ m6, za primere na -Cga ali -C'ga (tj. s soglasnikom pred -ga) ⇒ m7.

/2 Samostalniki s končnico -a v im.(/tož.) ed. se sklanjajo dalje po tem vzorcu (npr. 'â:nza *Anza*).

/3 Nekateri samostalniki imajo samo v rod. ed. končnico -ə (ob osnovi, ki je spremenjena samo pri tej obliki) poleg običajne -a; dalje se sklanjajo po tem vzorcu z osnovo iz imenovalnika ed. (⇒ m4).

/4 Če ima samostalnik slovnico kategorijo živosti (v slovarju je za besednovrstnim podatkom m določena s podatkom živ.), je v ednini tožilniška oblika enaka rodilniški (npr. b'râ:t-a). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilnik enak imenovalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/3, m2/2, m3/1, m5/3, m6/2, m7/4).

/5a Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se v im./tož., mn. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak

mestniku mn./dv. – ⇒ **m1/8a**) premenjuje ('e: → 'e:, 'i̇ → 'i, e → e, i̇ → i). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – preostale je treba tvoriti po tejle preglednici (tule je premenjeni samoglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
im.	'a:jdnek-∅ <i>ajdovec</i>	'a:jdnek-ę	'a:jdnek-a
rod.	'a:jdnek-a	'a:jdnek-ɔ -u	= mn.
daj.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-əm	
tož.	'a:jdnek-∅	'a:jdnek-e	'a:jdnek-a
mest.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-ex	= mn.
or.	'a:jdnek-ə	'a:jdnek-əm 'a:jdnek-ex	

/5b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se nemeščani soglasniki mehčajo v im. in tož. mn. ter v mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ **m1/8a**). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. – preostale je treba tvoriti po tejle preglednici (tule je premenjeni soglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
im.	au'gust-∅ <i>avgust</i>	au'gus't-ę	au'gust-a
rod.	au'gust-a	au'gust-ɔ -u	= mn.
daj.	au'gust-ə	au'gust-əm	
tož.	au'gust-∅	au'gus't-e	au'gust-a
mest.	au'gust-ə	au'gus't-ex	= mn.
or.	au'gust-ə	au'gust-əm au'gus't-ex	

V nekaterih primerih je treba obe pravili iz tukajšnje točke 5 kombinirati (**list** ▶ 'liš -a, rod. mn. 'lis'tę).

/6a V rod. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) v rabi končnica -u. Pri samomnožinskih samostalnikih sta zapisani obe rodilniški končnici, ki ju ločita dve pokončni črti (**cvikerji**; ⇒ **m2/3, m3/2**).

/6b Če se v rodilniku osnova v ed. končuje na -ŕ, se ta v rod. mn. ohranja (**angel** ▶ 'ã:ŋęel -geŕa, rod. mn. 'ã:ŋęelɔ || -u).

/7 Hišna imena, ki so samomnožinska in pri katerih na vprašanje *kje* odgovarjamo s predlogom *pri*, imajo v mestniku končnico -ę (**Hrasniki**), ki je navedena v zaglavju.

/8a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'nã:šəm 'põ:bəm ~ z 'nã:šex 'põ:bex (⇒ **p1/4a**).

/8b V or. mn. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nã:šmę 'dè:d'mę (⇒ **p1/4b, m2/5b, m3/4b, m6/3b**).

/9 V or. dv. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nã:šmę 'dè:d'mę (⇒ **p1/5, m2/6, m3/5, m6/4**).

m2: Rod. ed. -a (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'nũ:š-∅ ¹ <i>nož</i>	'nũ:ž-ə	'nũ:ž-a
rod.	'nũ:ž-a	'nũ:ž-ɔ -u ³	= mn.
daj.	'nũ:ž-ə	'nũ:ž-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'nũ:ž-a	
mest.	'nũ:ž-ə	'nũ:ž-ax ⁴	= mn.
or.	'nũ:ž-ə	'nũ:ž-əm -ax ⁵	= mn. ⁶

/1 Samostalniki s končnico -a v im. ed. se dalje sklanjajo po tem vzorcu (npr. [▪]ma'tija -a *Matija*).

/2 ⇒ m1/4.

/3 ⇒ m1/6a.

/4 Hišna imena, ki so samomnožinska, imajo v mest. končnico -ə (**Blekači**), ki je navedena v zaglavju.

/5a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z g'rɔ:bəm 'dédəmə ~ z g'rɔ:bəx 'dédəx (⇒ p1/4a).

/5b ⇒ m1/8b.

/6 ⇒ m1/9.

m3: Rod. ed. -le ali -ne

	ed.	mn.	dv.
im.	'va:gən'-∅ <i>ogenj</i>	'va:gn-ę	'va:gn-e
rod.	'va:gn-e	'va:gn'-ɔ -u ²	= mn.
daj.	'va:gn-ę	'va:gn-ęm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'va:gn-e	
mest.	'va:gn-ę	'va:gn-ex ³	
or.	'va:gn-ę	'va:gn-ęm -ex ⁴	= mn. ⁵

/1 ⇒ m1/4.

/2 ⇒ m1/6a.

/3 Hišna imena, ki so samomnožinska, imajo v mest. končnico -ę (**Žolji**), ki je navedena v zaglavju.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ęm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ęm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/4b ⇒ m1/8b.

/5 ⇒ m1/9.

m4: Rod. ed. -ə

	ed.
im.	g'ʎá:t-∅ <i>glad</i>
rod.	g'ʎá:d-ə ¹
daj.	g'ʎá:d-ə
	itd. ⇒ m1

/1 Poleg končnice -a imajo nekateri samostalniki *samo* v rod. ed. končnico -ə, in to ob premenjeni osnovi, iz katere se ne tvorijo nadaljnje oblike (⇒ m1/3). (Primerov s kategorijo živosti in torej v ednini s tožilnikom, ki bi bil enak rodilniku, ni.)

m5: Rod. ed. -ęga

	ed.	mn.	dv.
im.	'məšk-ę ¹ <i>moški</i>	'məšk-ę	'məšk-a
rod.	'məšk-ęga	'məšk-ęx	= mn.
daj.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	'məšk-e	'məšk-a
mest.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęx	= mn.
or.	'məšk-ęmə ²	'məšk-ęm -ęx ⁴	= mn. ⁵

/1a Nekateri samostalniki imajo končnico -Ø, sicer pa je ali ena ali druga navedena v slovarju.

/1b Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v im./tož. dv. ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, nemehčane soglasnike zamenjajo mehčani v vseh sklonih, razen v im./tož. dv. Oblike je treba tvoriti po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	f'ló:sɛrs'k-ɛ <i>flosarski bal</i>	f'ló:sɛrs'k-ɛ	f'ló:sɛrsk-a
rod.	f'ló:sɛrs'k-ɛga	f'ló:sɛrs'k-ɛx	= mn.
daj.	f'ló:sɛrs'k-ɛmɐ	f'ló:sɛrs'k-ɛm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	f'ló:sɛrs'k-e	f'ló:sɛrsk-a
mest.	f'ló:sɛrs'k-ɛmɐ	f'ló:sɛrs'k-ɛx	= mn.
or.	f'ló:sɛrs'k-ɛmɐ	f'ló:sɛrs'k-ɛm -ɛx	= mn.

/2 V daj., mest. in or. ed. imajo nekateri samostalniki – predvsem krajevna imena – prevladujočo končnico -ɛm (npr. **Otok**), kar je navedeno v zaglavju kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ m1/4.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika in levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'ná:šɛm 'mɛškɛm ~ z 'ná:šɛx 'mɛškɛx (⇒ p1/4a).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -ɛmɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika in levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'ná:šmɛ 'mɛškɛmɛ (⇒ p1/4b).

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki starinsko in redko končnico -ɛmɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika in levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'ná:šmɛ (d'vɛ:mɛ) 'mɛškɛmɛ (⇒ p1/5).

m6: Rod. ed. -ɛga (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'bʲuʃ-ə ¹ <i>bivši</i>	'bʲuʃ-ə	'bʲuʃ-a
rod.	'bʲuʃ-ɛga	'bʲuʃ-ɛx	= mn.
daj.	'bʲuʃ-ɛmɐ	'bʲuʃ-ɛm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'bʲuʃ-a	
mest.	'bʲuʃ-ɛmɐ	'bʲuʃ-ɛx	
or.	'bʲuʃ-ɛmɐ	'bʲuʃ-ɛm -ɛx ³	= mn. ⁴

/1 Nekateri samostalniki imajo končnico -Ø, sicer pa je ali ena ali druga navedena.

/2 ⇒ m1/4.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika in levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ m1/8b.

/4 ⇒ m1/9.

m7: Rod. ed. -Cga ali -C'ga

	ed.	mn.	dv.
im.	bə'lé:n-∅ ¹ <i>bolni</i>	= m5; = m6 ⁵	= m5; = m6 ⁵
rod.	bə'lé:n- ga ²		
daj.	bə'lé:n'-mə ³		
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁴		
mest.	bə'lé:n'-mə		
or.	bə'lé:n'-mə		

/1 Nekateri samostalniki imajo končnico -ə (npr. (te) s'tâ:rə *stari*); ena ali druga je v slovarju navedena.

/2a V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi.

/2b Do premene pred g iz končnice (n → ŋ, š → ž itd.) pride samo v rod. ed., zato je v takih primerih v zaglavju navedena tudi oblika za daj. ed., ki velja tudi za mest. in or. ed.

/3 Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove glede na roditeljsko, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/4 ⇒ m1/4.

/5 Po preglednici m6 je treba tvoriti oblike, kadar se osnova končuje na č š ž r j.

m8: Rod. ed. --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. (**deci**).

9.1.2

Ženski spol

Rod. ed.:

- e (v im. ed. ne -le ali -ne, rod. mn. ne -ex) ⇒ ž1
- a (za č š ž r j, rod. mn. ne -ex) ⇒ ž2
- le ali -ne (v im. ed. -le ali -ne) ⇒ ž3
- e ⇒ ž4
- ə (za č š ž r j) ⇒ ž5
- e (rod. mn. -ex) ⇒ ž6
- ə (za č š ž r j, rod. mn. -ex) ⇒ ž7
- i (ne za č š ž r j) ⇒ ž8
- i (za č š ž r j) ⇒ ž9

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih - z mn.):

- ∅ (lahko tudi na -u-∅, im. -e) ⇒ ž1
- ∅ (im. -a) ⇒ ž2
- ∅ (tj. -C'-∅, im. -e, daj. -em) ⇒ ž3
- e (im. -e) ⇒ ž4
- ə (im. -ə) ⇒ ž5
- i (im. -i) ⇒ ž8, ž9

Podatki v zaglavju:

- ⟨daj. ed. xxx⟩ ⇒ ž8/2
 ⟨rod. mn. xxx⟩ ⇒ ž1/3, ž2/2, ž3/1
 ⟨or. mn. xxx⟩ ⇒ ž1/4b
 ⟨or. mn./dv. xxx⟩ ⇒ ž8/3b
 ⟨or. dv. xxx⟩ ⇒ ž1/6

Naglas na osnovi

ž1: Rod. ed. -e
 (in v im. ed. ne -le ali -ne, rod. mn. ne -ex)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'x̣o:p-a lopa	'x̣o:p-e	'x̣o:p-ɛ in -e ⁵
rod.	'x̣o:p-e ²	'x̣o:p-∅ ³	= mn.
daj.	'x̣o:p-ɛ	'x̣o:p-əm	
tož.	'x̣o:p-ə	'x̣o:p-e	'x̣o:p-ɛ in -e ⁵
mest.	'x̣o:p-ɛ	'x̣o:p-ex	= mn.
or.	'x̣o:p-ɛ	'x̣o:p-əm -ex ⁴	= mn. ⁶

/1 Za primere na -le ali -ne v im. ed. ⇒ ž3, za primere na -ex v rod. mn. ⇒ ž6.

/2a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se v rod., daj., mest. in or. ed. ter v im. in tož. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ ž4) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'lip-a lipa	'lip-e	'lip-ɛ in -e
rod.	'lip-e	'lip-∅	= mn.
daj.	'lip-ɛ	'lip-əm	
tož.	'lip-ə	'lip-e	'lip-ɛ in -e
mest.	'lip-ɛ	'lip-ex	= mn.
or.	'lip-ɛ	'lip-əm 'lip-ex	

/2b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v rod., daj., mest. in or. ed. ter v im. in tož. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. – ⇒ ž1/4). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tejle preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'cé:st-a cesta	'cé:ṣt-e	'cé:ṣt-ɛ in -e
rod.	'cé:ṣt-e	'cé:st-∅	= mn.
daj.	'cé:ṣt-ɛ	'cé:st-əm	
tož.	'cé:st-ə	'cé:ṣt-e	'cé:ṣt-ɛ in -e
mest.	'cé:ṣt-ɛ	'cé:ṣt-ex	= mn.
or.	'cé:ṣt-ɛ	'cé:st-əm 'cé:ṣt-ex	

V nekaterih primerih je treba obe pravili iz te točke kombinirati (ženska ▶ 'že:n-ska 'žem'ṣ'ke).

/3 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'buku, 'ã:fən, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn. – Zvenečnostne premene tipa 'žã:ga 'žã:k ali 'rižba 'rišp v zaglavju niso zapisane.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici

pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'nâ:šəm 'jâ:pkəm ~ z 'nâ:šəx 'jâ:pkəx (⇒ p1/4a).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nâ:šmę 'bâ:bmeę (⇒ p1/4b, ž2/3b, ž3/2b, ž4/2b, ž5/1b).

/5 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku, deležnika na -1 ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. se morata ujemati: (d'vę:) 'mičkəneę 'ʔo:pę ~ (d'vę:) 'mičkəne 'ʔo:pə (⇒ p1/6, ž2/4, ž3/3, ž6/3, ž7/2, g-DEL/3).

/6 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'nâ:šmę 'bâ:bmeę (⇒ p1/5, ž2/5, ž3/4, ž4/3, ž5/2).

ž2: Rod. ed. -a (za č š ž r j, rod. mn. ne -əx)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'xiš-a hiša	'xiš-a	'xiš-ə in -a ⁴
rod.	'xiš-a	'xiš-∅ ²	= mn.
daj.	'xiš-ə	'xiš-əm	
tož.	'xiš-ə	'xiš-a	'xiš-ə in -a ⁴
mest.	'xiš-ə	'xiš-ax	= mn.
or.	'xiš-ə	'xiš-əm -ax ³	= mn. ⁵

/1 Za primere na -əx v rod. mn. ⇒ ž7.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'sje:stər, kə'mè:di, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ ž1/4b.

/4 ⇒ ž1/5.

/5 ⇒ ž1/6.

ž3: Rod. ed. -le ali -ne (in tudi v im. ed. -le ali -ne)

	ed.	mn.	dv.
im.	'pin-e pinja	'pin-e	'pin-ę in -e ³
rod.	'pin-e	'pin'-∅ ¹	= mn.
daj.	'pin-ę	'pin-ემ	
tož.	'pin-ę	'pin-e	'pin-ę in -e ³
mest.	'pin-ę	'pin-ex	= mn.
or.	'pin-ę	'pin-ემ -ex ²	= mn. ⁴

/1a Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'sa:rən', je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/1b Končni soglasnik je v rod. mn./dv. mehčan (mehčanost ni zapisana pri l, je pa pri n).

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ემ v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ემ, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b ⇒ ž1/4b.

/3 ⇒ ž1/5.

/4 ⇒ ž1/6.

ž4: Rod. ed. -ę

	ed.	mn.	dv.
im.	'rət-∅ ¹ rit	'rit-ę	= mn.
rod.	'rit-ę ¹	'rit-ę	
daj.	'rit-ę	'rit-ęm	
tož.	'rət-∅	'rit-ę	
mest.	'rit-ę	'rit-ex	
or.	'rit-ę	'rit-ęm -ex ²	= mn. ³

/1a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed. ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ę, i → i). V tem primeru je treba iz oblike za rod. ed. tvoriti preostale po tej preglednici:

	ed.	mn.	dv.
im.	'nit-∅ nit	'nit-ę	= mn.
rod.	'nit-ę	'nit-ę	
daj.	'nit-ę	'nit-ęm	
tož.	'nit-∅	'nit-ę	
mest.	'nit-ę	'nit-ex	
or.	'nit-ę	'nit-ęm -ex	

/1b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemehčani, mehčajo v vseh sklonih, razen v im./tož. ed.:

	ed.	mn.	dv.
im.	'žâ:ʎas̥t-∅ žalost	'žâ:ʎas̥'t-ę	= mn.
rod.	'žâ:ʎas̥'t-ę	'žâ:ʎas̥'t-ę	
daj.	'žâ:ʎas̥'t-ę	'žâ:ʎas̥'t-ęm	
tož.	'žâ:ʎas̥t-∅	'žâ:ʎas̥'t-ę	
mest.	'žâ:ʎas̥'t-ę	'žâ:ʎas̥'t-ex	
or.	'žâ:ʎas̥'t-ę	'žâ:ʎas̥'t-ęm -ex	

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ęm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -ęm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b ⇒ ž1/4b.

/3 ⇒ ž1/6.

ž5: Rod. ed. -ə (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'ʎuč-∅ luč	'ʎuč-ə	= mn.
rod.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ə	
daj.	'ʎuč-ə	'ʎuč-əm	
tož.	'ʎuč-∅	'ʎuč-ə	
mest.	'ʎuč-ə	'ʎuč-ax	
or.	'ʎuč-ə	'ʎuč-əm -ax ¹	= mn. ²

/1a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -em v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/1b ⇒ ž1/4b.

/2 ⇒ ž1/6.

ž6: Rod. ed. -e (rod. mn. -ex)

	ed.	mn.	dv.
im.	de'žurn-a <i>dežurna</i>	de'žurn-e	de'žurn-ę tudi -e ³
rod.	de'žurn-e ¹	de'žurn-ex	= mn.
daj.	de'žurn-ę	de'žurn-ęm	
tož.	de'žurn-ę	de'žurn-e	de'žurn-ę tudi -e ³
mest.	de'žurn-ę	de'žurn-ex	= mn.
or.	de'žurn-ę	de'žurn-ęm -ex ²	= mn. ⁴

/1a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed. ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i) (⇒ ž1/2a).

/1b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemečani, mehčajo v vseh oblikah, razen v tož. ed.; morebitno mehčanje se zapisuje pri nezadnjem soglasniku (**nedejska** ▶ ne'dé:lska -s'ke) (⇒ ž1/2b).

/2a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -em v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/2b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęme ali -me, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/3 ⇒ ž1/5.

/4 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęme ali -me, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

ž7: Rod. ed. -ə (za č š ž r j, rod. mn. -əx)

	ed.	mn.	dv.
im.	s'tâ:r-a <i>stara</i>	s'tâ:r-a	s'tâ:r-ə tudi -a ²
rod.	s'tâ:r-a	s'tâ:r-əx	= mn.
daj.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əm	
tož.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-a	s'tâ:r-ə tudi -a ²
mest.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əx	= mn.
or.	s'tâ:r-ə	s'tâ:r-əm -əx ¹	= mn. ³

/1a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/1b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęme ali -me, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

/2 ⇒ ž1/5.

/3 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmę ali -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

Naglas v rod. ed. na končnici

ž8: Rod. ed. -i (ne za č š ž r j)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'pɔ:t-∅ pot	pɛ't-i	= mn.
rod.	pɛ't-i	pɛ't-i	
daj.	'pɔ:t-ɛ ²	pɛ't-e:m (in -'ɛ:m)	
tož.	'pɔ:t-∅	pɛ't-i	
mest.	'pɔ:t-ɛ ²	pɛ't-e:x (in -'ɛ:x)	
or.	'pɔ:t-ɛ ²	pɛ't-e:m (in -ɛ:m) pɛ't-e:x (in -ɛ:x) ³	= mn.

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ ž7.

/2 V daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove; v tem primeru je oblika navedena v zaglavju kot podatek za daj. ed. (ceṽ).

/3a V or. mn./dv. sta predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -'e:m (in -'ɛ:x) v rabi tudi končnici -'e:x (in -'ɛ:x) (slovarski zapis bi bil: -'e:m (in -'ɛ:m), **Bo** in -'e:x (in -'ɛ:x)). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'duo:s'tęm pɛ'te:m ~ z 'duo:s'tęx pɛ'te:x (⇒ p1/4a).

/3b V or. mn./dv. imajo nekateri samostalniki končnico -'mi, ki je navedena v zaglavju kot podatek za or. mn./dv. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: za mn. z 'nã:šmę ɕę'mi itd., za dv. š 'čã:rnęmę ɕę'mi itd. (⇒ p1/4b, p1/5).

ž9: Rod. ed. -i (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'pɛ:č-∅ peč	pɛ'č-i	= mn.
rod.	pɛ'č-i	pɛ'č-i	
daj.	'pɛ:č-ə ¹	pɛ'č-e:m (in -'ɛ:m)	
tož.	'pɛ:č-∅	pɛ'č-i	
mest.	'pɛ:č-ə ¹	pɛ'č-e:x (in -'ɛ:x)	
or.	'pɛ:č-ə ¹	pɛ'č-e:m (in -'ɛ:m) pɛ'č-e:x (in -'ɛ:x) ²	

/1 ⇒ ž8/2.

/2a ⇒ ž8/3a.

/2b ⇒ ž8/3b.

9.1.3

Srednji spol

Rod. ed.:

-a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ s1

-a (za č š ž r j) ⇒ s2

-le ali -ne ⇒ s3

-ęga ⇒ s4

-ęga (za č š ž r j) ⇒ s5

-Cga ali -C'ga ⇒ s6

-- ⇒ s7

Rod. mn. (pri samomnožinskih samostalnikih - s mn.):

-∅ (im. -e) ⇒ s1

-∅ (im. -a) ⇒ s2

Podatki v zaglavju:

⟨daj. ed. xxx⟩ ⇒ s4/2a-b, s6/2

⟨im. mn. xxx⟩ ⇒ s1/3

⟨rod. mn. xxx⟩ ⇒ s1/4, s2/2, s3/1

⟨or. mn. xxx⟩ ⇒ s1/5b

⟨or. dv. xxx⟩ ⇒ s1/7

Naglas na osnovi

s1: Rod. ed. -a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga)¹

	ed.	mn.	dv.
im.	'mè:st-ə mesto	'mè:s't-e ³	'mè:s't-ę in 'mè:st-a ⁶
rod.	'mè:st-a	'mè:st-∅ ⁴	= mn.
daj.	'mè:st-ə	'mè:st-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'mè:s't-e	'mè:s't-ę in 'mè:st-a ⁶
mest.	'mè:st-ə	'mè:s't-ex	= mn.
or.	'mè:st-ə	'mè:st-əm 'mè:s't-ex ⁵	= mn. ⁷

/1 Za primere z osnovo na č š ž r j ⇒ s2, za primere na -ęga ⇒ s4, za primere na -ęga ⇒ s5, za primere na -Cga ali -C'ga (tj. s soglasnikom na koncu osnove) ⇒ s6.

/2 Če ima samostalnik slovnico kategorijo živosti (v slovarju je za besednovrstnim podatkom s določena s podatkom živ.), je v ednini tožilniška oblika enaka roditeljski (npr. tē'lè:t-a). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilniška končnica enaka imenovalniški. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/3, s2/1, s3/1, s4/3, s5/2, s6/3).

/3a Kadar je v ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se v im., tož. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. - ⇒ s1/4) premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i). V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za im. mn. - preostale je treba tvoriti po tejle preglednici (premenjena mesta so tule podčrtana):

	ed.	mn.	dv.
im.	kə'lè:s-ə kolo	kə'lè:s-e	kə'lè:s-ę in kə'lè:s-a
rod.	kə'lè:s-a	kə'lè:s-∅	= mn.
daj.	kə'lè:s-ə	kə'lè:s-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	kə'lè:s-e	kə'lè:s-ę in kə'lè:s-a
mest.	kə'lè:s-ə	kə'lè:s-ex	= mn.
or.	kə'lè:s-ə	kə'lè:s-əm kə'lè:s-ex	

/3b Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se soglasniki, ki so v im. ed. nemeščani, mehčajo v im., tož. in mest. mn./dv. (pa tudi v or. mn./dv., kadar je enak mestniku mn./dv. - ⇒ s1/5 -, ter v or. mn. s končnico -mę in or. dv. s končnico -mę). V tem primeru je v slovarju v zaglavju navedena le oblika za im. mn. - preostale je treba tvoriti po osnovni preglednici s1 (kjer so preglašeni soglasniki podčrtani).

/4 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'va:kən, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn. - Zvenečnostne premene tipa žal'è:zə žal'è:s ali g'ne:zð g'ne:st v zaglavju niso zapisane.

/5a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici

pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ p1/4a).

/5b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b, s2/3b, s3/3b).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku, deležnika na -l ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: (d'vę:) 'vè:lķę 'mè:s'tę ~ (d'vâ:) 'vè:lķa 'mè:sta, (d'vę:) s'tâ:rę 'ja:jcę ~ (d'vâ:) s'tâ:ra 'ja:jca (⇒ p1/7, p2/4, s3/4, s5/4, g-DEL/4).

/7 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -mę, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5, s2/5, s3/5).

s2: Rod. ed. -a (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'rè:br-ə <i>reb-ro</i>	'rè:br-a	'rè:br-ə in -a ⁴
rod.	'rè:br-a	'rè:bər-Ø ²	= mn.
daj.	'rè:br-ə	'rè:br-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'rè:br-a	'rè:br-ə in -a ⁴
mest.	'rè:br-ə	'rè:br-ax	= mn.
or.	'rè:br-ə	'rè:br-əm -ax ³	= mn. ⁵

/1 ⇒ s1/2.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove tipa 'rè:bər, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ax (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ax). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z.:l'ò:mļęm 'rè:brəm ~ z.:l'ò:mļęņ 'rè:brax (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ s1/5b.

/4 ⇒ s1/6.

/5 ⇒ s1/7.

s3: Rod. ed. -le ali -ne

	ed.	mn.	dv.
im.	'pø:l-ę (Bo tudi -e) <i>polje</i>	'pø:l-e	'pø:l-ę in -e ³
rod.	'pø:l-e	'pø:l-Ø ¹	= mn.
daj.	'pø:l-ę	'pø:l-əm	
tož.	= im. (živ. = rod.)	'pø:l-e	'pø:l-ę in -e ³
mest.	'pø:l-ę	'pø:l-ex	= mn.
or.	'pø:l-ę	'pø:l-əm -ex ²	= mn. ⁴

/1 s1/2.

/2 Kadar v rod. mn./dv. pride do premene osnove, je to navedeno v zaglavju kot podatek za rod. mn.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -ex (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -ex). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'vè:lķęm 'pø:lęm ~ z 'vè:lķęx 'pø:lęx (⇒ p1/4a).

/3b ⇒ s1/5b.

/4 ⇒ s1/6.

/5 ⇒ s1/7.

s4: Rod. ed. -ęga

	ed.	mn.	dv.
im.	'be:ɣ-ə <i>belo</i>	'bɛ:l-e	'bɛ:l-ɛ in 'be:ɣ-a ⁵
rod.	'bɛ:l-ęga ¹	'bɛ:l-ɛx	= mn.
daj.	'bɛ:l-ęm ²	'bɛ:l-ɛm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	'bɛ:l-e	'bɛ:l-ɛ in 'be:ɣ-a ⁵
mest.	'bɛ:l-ęm ²	'bɛ:l-ɛx	= mn.
or.	'bɛ:l-ęm ³	'bɛ:l-ɛm -ɛx ⁴	= mn. ⁶

/1 V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi ('čistə 'čis'tęga itd.). (V osnovni preglednici **s4** je premenjeni samoglasnik podčrtan.)

/2a V daj., mest. in or. ed. imajo nekateri samostalniki – predvsem krajevna imena – prevladujočo končnico -ęm (**Ljubno**), kar je navedeno v zaglavju kot podatek za daj. ed.

/2b Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premene osnove, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ **s1/2**.

/4a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ęm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ęm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ **p1/4a**).

/4b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmɛ ali -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ **p1/4b**).

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ęmɛ ali -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ **p1/5**).

s5: Rod. ed. -ęga (za č š ž r j)

	ed.	mn.	dv.
im.	'dɥo:br-ə <i>dobro</i>	'dɥo:br-a	'dɥo:br-ə in -a ⁴
rod.	'dɥo:br-ęga	'dɥo:br-ɛx	= mn.
daj.	'dɥo:br-ęm ¹	'dɥo:br-ɛm	
tož.	= im. (živ. = rod.) ²	'dɥo:br-a	'dɥo:br-ə in -a ⁴
mest.	'dɥo:br-ęm ¹	'dɥo:br-ɛx	= mn.
or.	'dɥo:br-ęm ¹	'dɥo:br-ɛm -ɛx ³	= mn. ⁵

/1 ⇒ **s4/2a-b**.

/2 ⇒ **s1/2**.

/3a V or. mn./dv. je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ **p1/4a**).

/3b V or. mn. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -ɛmɛ ali -mɛ, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ **p1/4b**).

/4 ⇒ **s1/6**.

/5 V or. dv. imajo nekateri samostalniki tudi starinsko in redko končnico -əmə ali -mə, ki je navedena v zaglavju. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/5).

s6: Rod. ed. -Cga ali -C'ga

	ed.	mn.	dv.
im.	'č̣ist-ə č̣isto	⇒ s4; ⇒ s5 ^h	⇒ s4; ⇒ s5 ^h
rod.	'č̣iz'd'-ga ¹		
daj.	'č̣is't'-mə ²		
tož.	= im. (živ. = rod.) ³		
mest.	'č̣is't'-mə		
or.	'č̣is't'-mə		

/1a V zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i se od rod. ed. dalje premenjuje v vseh sklonih, razen v tož. ed., ki je enak imenovalniku, in v rod. mn./dv. s končnico -a ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → e, i → i); kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se na istih mestih nemehčani soglasniki premenjujejo z mehčanimi (v preglednici so premenjena mesta podčrtana).

/1b Do premene pred g iz končnice (n → ŋ, š → ž itd.) pride samo v rod. ed., zato je v takih primerih v zaglavju dodatno navedena tudi oblika za daj. ed., ki velja še za mest. in or. ed.

/2 Kadar v daj., mest. in or. ed. pride do premepe osnove glede na roditeljsko, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed.

/3 ⇒ s1/2.

/4 Preglednico s5 je treba uporabiti pri tvorbi oblik, kadar se osnova končuje na č š ž r j.

s7: Rod. ed. --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. (**jesti**).

9.2

Pridevnik (ter pridevniški zaimek in izpridevniški povedkovnik)

Ž. in s. sp. ed.:

- a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga) ⇒ p1
- a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga) ⇒ p2
- a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga, -Cga ali -C'ga) ⇒ p3
- a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -Cga) ⇒ p4
- ne -e ali -le -e ⇒ p5
- -- ⇒ p6

Podatki v zaglavju:

- <rod. ed. m. sp. xxx> ⇒ p1-5, p1/2, p3/3a
- <rod. ed. ž. sp. xxx> ⇒ p3/4
- <daj. ed. m. sp. xxx> ⇒ p3/5a, p4/4

pl: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'dɔ:žən-θ ¹ <i>dolžen</i>	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ə
rod.	'dɔ:žn-ęga ²	'dɔ:žn-e	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	
tož.	= im. (živ. = rod.) ³	'dɔ:žn-ə	= im. (živ. = rod.) ³
mest.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	= m. sp.
or.	'dɔ:žn-ęmə	'dɔ:žn-ę	
mn.: im.	'dɔ:žn-ę	'dɔ:žn-e	= ž. sp.
rod.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęm		
tož.	'dɔ:žn-e		
mest.	'dɔ:žn-ęx		
or.	'dɔ:žn-ęm -ęx ^{4a} -ęmę ^{4b}		
dv.: im.	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ę tudi -e ⁶	'dɔ:žn-ę in -a ⁷
rod.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɔ:žn-ęm		
tož.	'dɔ:žn-a	'dɔ:žn-ę tudi -e ⁶	'dɔ:žn-ę in -a ⁷
mest.	'dɔ:žn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'dɔ:žn-ęm -ęx ^{4a} -ęmę ⁵		

/1 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp. Pridevniki na -ęn ali -in v im. ed. m. sp. nimajo določne oblike.

/2 Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ę, i → i) v vseh sklonih, razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp. (in tož. ed. m./s. sp., če je enak imenovalniku), in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na dva ali več soglasnikov, se v istih položajih nemeščani soglasniki mehčajo. V tem primeru je v zaglavju navedena le oblika za rod. ed. m. sp. – preostale je treba tvoriti po tej preglednici (v kateri sta premenjena samoglasnik in soglasnik podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'č̣iṣt-θ <i>čist</i>	'č̣iṣt-a	'č̣iṣt-ə
rod.	'č̣iṣt-ęga	'č̣iṣt-e	= m. sp.
daj.	'č̣iṣt-ęmə	'č̣iṣt-ę	
tož.	= im. (živ. = rod.)	'č̣iṣt-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	'č̣iṣt-ęmə	'č̣iṣt-ę	= m. sp.
or.	'č̣iṣt-ęmə	'č̣iṣt-ę	
mn.: im.	'č̣iṣt-ę	'č̣iṣt-e	= ž. sp.
rod.	'č̣iṣt-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'č̣iṣt-ęm		
tož.	'č̣iṣt-e		
mest.	'č̣iṣt-ęx		
or.	'č̣iṣt-ęm -ęx -ęmę		
dv.: im.	'č̣iṣt-a	'č̣iṣt-ę tudi -e	'č̣iṣt-ę in 'č̣iṣt-a
rod.	'č̣iṣt-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'č̣iṣt-ęm		
tož.	'č̣iṣt-a	'č̣iṣt-ę tudi -e	'č̣iṣt-ę in 'č̣iṣt-a
mest.	'č̣iṣt-ęx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'č̣iṣt-ęm -ęx -ęmę		

/3 Če ima samostalnik slovnico kategorijo živosti (v slovarju je pri samostalnikih označena s slovnico podatkom *živ.* za podatkom za spol *m* ali *s*), je v ednini tožilniška oblika enaka roditeljski (npr. b'râ:ta, tɛ'lê:ta). Pri samostalnikih s kategorijo neživosti, ki v slovarju ni označena, je v ednini tožilnik enak imenovalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati (⇒ m1/4, s1/2, p2/2, p3/6, p4/5, p5/1).

/4a V or. mn./dv. vseh spolov je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -ɛm v rabi končnica -ɛx (slovarski zapis bi bil: -ɛm, **Bo** in -ɛx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'vê:lkɛm 'pô:bɛm ~ z 'vê:lkɛx 'pô:bɛx ipd. (⇒ m1/8a, m2/5a m3/4a, m5/4a, m6/3a, ž1/4a, ž2/3a, ž3/2a, ž4/2a, ž5/1a, ž6/2a, ž7/1a, ž8/3a, ž8/3b, s1/5a, s2/3a, s3/3a, s4/4a, s5/3, p3/7a, p5/2a).

/4b V or. mn. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -ɛmɛ; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z k'ra:škɛmɛ 'dê:d'mɛ, š 'čar:nɛmɛ ɕɛ'mi ipd. (⇒ m1/8b, m5/4b, ž1/4b, ž6/2b, ž7/1b, ž8/3b, s1/5b, s4/4b, s5/3b, p5/2b).

/5 V or. dv. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -ɛmɛ; posebna samostalniška končnica v or. dv. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'vê:l-kɛmɛ 'dê:d'mɛ, z d'vɛ:mɛ 'čar:nɛmɛ ɕɛ'mi itd. (⇒ m1/9, m5/5, ž1/6, ž6/4, ž7/3, ž8/3b, s1/7, s5/5, p5/3).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) 'vê:lkɛ 'ɔ:pɛ ~ (d'vɛ:) 'vê:lkɛ 'ɔ:pɛ ipd. (⇒ ž1/5, p5/4).

/7 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vɛ:) 'vê:lkɛ 'mê:s'tɛ ~ (d'vâ:) 'vê:lka 'mê:sta ipd. (⇒ s1/6, p5/5).

p2: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -əga)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'dô:bɛr-Ø ¹ <i>dober</i>	'dɥo:br-a	'dɥo:br-ə
rod.	'dɥo:br-əga	'dɥo:br-a	= m. sp.
daj.	'dɥo:br-əmə	'dɥo:br-ə	
tož.	= im. (<i>živ.</i> = rod.) ²	'dɥo:br-ə	= im. (<i>živ.</i> = rod.) ²
mest.	'dɥo:br-əmə	'dɥo:br-ə	= m. sp.
or.	'dɥo:br-əmə	'dɥo:br-ə	
mn.: im.	'dɥo:br-ə	'dɥo:br-a	= ž. sp.
rod.	'dɥo:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɥo:br-əɪm		
tož.	'dɥo:br-a		
mest.	'dɥo:br-əx		
or.	'dɥo:br-əɪm -əx ^{3a} -əmə ^{3b}		
dv.: im.	'dɥo:br-a	'dɥo:br-ə tudi -a ⁵	'dɥo:br-ə in -a ⁶
rod.	'dɥo:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'dɥo:br-əɪm		
tož.	'dɥo:br-a	'dɥo:br-ə tudi -a ⁵	'dɥo:br-ə in -a ⁶
mest.	'dɥo:br-əx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'dɥo:br-əɪm -əx ^{3a} -əmə ⁴		

/1 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp.

/2 ⇒ p1/3.

/3a V or. mn./dv. vseh spolov je predvsem na zahodu obravnavanega področja (v Bočni) poleg -əm v rabi končnica -əx (slovarski zapis bi bil: -əm, **Bo** in -əx). Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata ujemati: z 'd̥uɔ:brəm 'pò:bəm z 'd̥uɔ:brəx 'pò:bəx ipd. (⇒ p1/4a).

/3b V or. mn. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -əmę; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'd̥uɔ:brəmę 'd̥è:d'mę, z 'd̥uɔ:brəmę çəu'mi ipd. (⇒ p1/4b).

/4 V or. dv. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -əmę; posebna samostalniška končnica v or. dv. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati: z 'd̥uɔ:brəmę 'd̥è:d'mę, z 'd̥vę:mę 'd̥uɔ:brəmę çəu'mi itd. (⇒ p1/5).

/5 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vę:) s'tà:rə 'lipę ~ (d'vę:) s'tà:ra 'lipe itd. (⇒ p1/6).

/6 Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vę:) s'tà:rə 'mè:s'tę ~ (d'vã:) s'tà:ra 'mè:sta itd. (⇒ p1/7).

p3: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə

(ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -oga, -Cga ali -C'ga')

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'a:jdɔ-Ø ² ajdov	'a:jdɔv-a	'a:jdɔv-ə
rod.	'a:jdɔ-ga ³	'a:jdɔv-e	= m. sp.
đaj.	'a:jdɔ-mə ⁴	'a:jdɔv-ę	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁵	'a:jdɔv-ə	= im. (živ. = rod.) ⁵
mest.	'a:jdɔ-mə	'a:jdɔv-ę	= m. sp.
or.	'a:jdɔ-mə	'a:jdɔv-ę	
mn.: im.	'a:jdɔv-ę	'a:jdɔv-e	= ž. sp.
rod.	'a:jdɔv-ęx	= m. sp.	= m. sp.
đaj.	'a:jdɔv-ęm		
tož.	'a:jdɔv-e		
mest.	'a:jdɔv-ęx		
or.	'a:jdɔv-ęm -ęx ^{6a} 'a:jdɔ-mę ^{6b}		

dv.: = p1 (or. mn.: star., redk. 'a:jdɔ-mę; ⇒ p1/5)

/1 Pri tem so -ɔ-, C in C' del osnove.

/2 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp. Pridevniki na -ɔ v im. ed. m. sp. nimajo določne oblike.

/3a Kadar je v im. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i ali nenaglašeni e ali i, se premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ę, i → i) v vseh sklonih, razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp. (in tož. ed. m./s. sp., če je enak imenovalniku), in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na več soglasnikov, se na teh mestih nemehčani soglasniki mehčajo. V tem primeru je v zaglavju navedena oblika za rod. ed. m. sp. (za množino in dvojino je treba upoštevati preglednico v p1/2) – preostale je treba tvoriti po tejle preglednici (v kateri so premenjena mesta podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'č̣ɪst-∅ č̣ɪst	'č̣ɪst-a	'č̣ɪst-ə
rod.	'č̣ɪz'd'-ga	'č̣ɪs't-e	= m. sp.
daj.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	'č̣ɪst-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	= m. sp.
or.	'č̣ɪs't'-mə	'č̣ɪs't-ɛ	

mn.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. 'č̣ɪs't'-mɛ; ⇒ p1/4b)

dv.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. 'č̣ɪs't'-mɛ; ⇒ p1/5)

Tako še npr. **zavit** ▶ za'pɪt -a -ə prid. (rod. ed. m. sp. -'pid'ga).

/3b Kadar se osnova končuje na g ali k, pride v rod. (in tož.) ed. m./s. sp. do daljšanja soglasnika (**dolg, globok**).

/4 Kadar se osnova pridevnika konča na -'j̥u, v vseh sklonih m. sp. ed. in razen v im. ed. tudi srednjega spola ni premene. Do premene 'j̥u → 'iv ali 'il pride v im./tož. ed. ž. sp., v im./tož. ed. s. sp. (ter v im./tož. dv. s. sp., kadar je končnica -a) ter v or. mn. pri končnici -mɛ in v or. dv. pri končnici -mɛ. Do premene 'j̥u → 'iv ali 'il (ter ɥ oz. ɣ → l - **debel**) pride v mn. in dv. (razen v im./tož. dv. s. sp., kadar je končnica -a), tako kot je navedeno v tej preglednici. V zaglavju opozarja na premeno podatek za rod. ed. ž. sp.:

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	č̣ər'v̥j̥u-∅ č̣rviv	č̣ər'v̥j̥v-a	č̣ər'v̥j̥v-ə
rod.	č̣ər'v̥j̥u-ga	č̣ər'v̥j̥v-e	= m. sp.
daj.	č̣ər'v̥j̥u-mə	č̣ər'v̥j̥v-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	č̣ər'v̥j̥v-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	č̣ər'v̥j̥u-mə	č̣ər'v̥j̥v-ɛ	= m. sp.
or.	č̣ər'v̥j̥u-mə	č̣ər'v̥j̥v-ɛ	
mn.: im.	č̣ər'v̥j̥v-ɛ	č̣ər'v̥j̥v-e	= ž. sp.
rod.	č̣ər'v̥j̥v-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	č̣ər'v̥j̥v-ɛm		
tož.	č̣ər'v̥j̥v-e		
mest.	č̣ər'v̥j̥v-ɛx		
or.	č̣ər'v̥j̥v-ɛm -ɛx č̣ər'v̥j̥v-mɛ		
dv.: im.	č̣ər'v̥j̥v-a	č̣ər'v̥j̥v-ɛ tudi -e	č̣ər'v̥j̥v-ɛ in 'č̣ɪst-a
rod.	č̣ər'v̥j̥v-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	č̣ər'v̥j̥v-ɛm		
tož.	č̣ər'v̥j̥v-a	č̣ər'v̥j̥v-ɛ tudi -e	č̣ər'v̥j̥v-ɛ in 'č̣ɪst-a
mest.	č̣ər'v̥j̥v-ɛx	= m. sp.	= m. sp.
or.	č̣ər'v̥j̥v-ɛm -ɛx č̣ər'v̥j̥v-mɛ		

/5a Kadar je v rod. ed. m. sp. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e:, se premenjuje ('e: → 'e:, 'i → 'i, e → ɛ, 'i → i) v vseh sklonih, razen v im. ed. vseh spolov in tož. ed. ž. sp., in v im./tož. dv. m. (in s.) sp. Kadar se osnova končuje na več soglasnikov, se nemehčani ustrezno mehčajo. V tem primeru je v zaglavju navedena oblika za daj. ed. m. sp. (za množino in dvojino je treba upoštevati preglednico v p1/2) – preostale je treba tvoriti po tej preglednici (v kateri so premenjena mesta podčrtana):

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	ap'ne:n-∅ apnen	ap'ne:n-a	ap'ne:n-ə
rod.	ap'ne:n-ga	ap'ne:n-e	= m. sp.
daj.	ap'ne:n-mə	ap'ne:n-ɛ	
tož.	= im. (živ. = rod.)	ap'ne:n-ə	= im. (živ. = rod.)
mest.	ap'ne:n-mə	ap'ne:n-ɛ	= m. sp.
or.	ap'ne:n-mə	ap'ne:n-ɛ	

mn.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. ap'ne:n'-mę; ⇒ p1/4b)

dv.: = p1/2 (or. mn.: star., redk. ap'ne:n'-mę; ⇒ p1/5)

Tako še npr. **babin** ▶ 'bã:bęn -a -ə (in -bĭ-) prid. (rod. ed. m. sp. -bęnga (in -bĭ-), daj. ed. m. sp. -bęn'mə (in -bi-)).

/5b Kadar se osnova končuje na m, pride v daj., mest. in or. ed. m./s. sp. do daljšanja soglasnika (**sam**).

/6 ⇒ p1/3.

/7a ⇒ p1/4a.

/7b V or. mn. vseh spolov je pri pridevniki in pridevniških zaimkih ob nekaterih samostalnikih mogoča tudi starinska in redka pridevniška končnica -mę; posebna samostalniška končnica v or. mn. je vsakič navedena v zaglavju pri samostalniku. Glasovni končnici pridevnika v levem ali povedkovem prilastku ali pridevniškega zaimka in samostalnika se morata v tem primeru ujemati (⇒ p1/4b).

p4: Končnici za ž. in s. sp. -a -ə
(za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -Cga¹)

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	s'tã:r-∅ ² <i>star</i>	s'tã:r-a	s'tã:r-ə
rod.	s'tã:r-ga ³	s'tã:r-a	= m. sp.
daj.	s'tã:r-mə ⁴	s'tã:r-ə	
tož.	= im. (živ. = rod.) ⁵	s'tã:r-ə	= im. (živ. = rod.) ⁴
mest.	s'tã:r-mə	s'tã:r-ə	= m. sp.
or.	s'tã:r-mə	s'tã:r-ə	

mn.: = p2

dv.: = p2

/1 Pri tem je C del osnove.

/2 Določna oblika je enaka obliki za im. mn. m. sp.

/3 V rod.(/tož.) ed. m. in s. sp. pride pred končnico -ga do premene končnih č in š v osnovi (č → ž, š → ž).

/4 Kadar v daj., mest. in or. ed. m. sp. pride do premene osnove glede na rodilnik, je to v zaglavju navedeno kot podatek za daj. ed. m. sp. (**domać, naš**).

/5 ⇒ p1/3.

p5: Končnici za ž. in s. sp. -ne -ę ali -le -ę

	m. sp.	ž. sp.	s. sp.
ed.: im.	'gò:rn-ę <i>gornji</i>	'gò:rn-e	'gò:rn-ę
rod.	'gò:rn-ęga	'gò:rn-e	= m. sp.
daj.	'gò:rn-ęmə	'gò:rn-ę	
tož.	= im. (živ. = rod.) ¹	'gò:rn-ę	= im. (živ. = rod.) ¹
mest.	'gò:rn-ęmə	'gò:rn-ę	= m. sp.
or.	'gò:rn-ęmə	'gò:rn-ę	
mn.: im.	'gò:rn-ę	'gò:rn-e	= ž. sp.
rod.	'gò:rn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'gò:rn-ęm		
tož.	'gò:rn-e		
mest.	'gò:rn-ęx		
or.	'gò:rn-ęm -ęx ^{2a} -ęmę ^{2b}		
dv.: im.	'gò:rn-e	'gò:rn-ę tudi -e ⁴	'gò:rn-ę in -e ⁵
rod.	'gò:rn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
daj.	'gò:rn-ęm		
tož.	'gò:rn-e	'gò:rn-ę tudi -e ⁴	'gò:rn-ę in -e ⁵
mest.	'gò:rn-ęx	= m. sp.	= m. sp.
or.	'gò:rn-ęm -ęx ^{2a} -ęmę ³		

- /1 ⇒ p1/3.
- /2a ⇒ p1/4a.
- /2b ⇒ p1/4b.
- /3 ⇒ p1/5.
- /4 ⇒ p1/6.
- /5 ⇒ p1/7.

p6: Končnici za ž. in s. sp. -- --

Oblike v vseh sklonih so enake obliki v im. ed. m. sp. (**anfak** -- --).

9.3 Glagol

V glavi gesla sta zapisana nedoločnik in (praviloma okrajšano) oblika za 1. os. ed. sedanjika. Razširjene slovanske oblike za velelnik (in sicer za 2. os. ed. in za 2. os. mn.) in deležnik na -l (za moški, ženski in srednji spol ednine) so zapisane v zaglavju pri glagolih, ki ne spadajo v skupini **g1** in **g4**, torej med glagole na -at -em in na -let -lēm ali -net -nēm.

Morebitni deležnik na -n/-t je zapisan v podiztočnici.

Pri nekaterih glagolih posamezne oblike v narečju niso izkazane ali pa so izjemno redke. Tedaj na ustreznem mestu stoji pomišljaj, ki lahko nadomešča (1.) nedoločnik, (2.) vsako od oblik velelnika ali (3.) vsako od oblik za moški, ženski ali srednji spol ednine deležnika na -l (**bobneti**). Kadar je izkazana samo oblika za 3. os. ed., je pred njo zapisano slovnično pojasnilo 3. os. ed. (**bobneti**).

1. os. ed. sed.:

- əm (nedol. na -at) ⇒ **g1**
- am (za č š ž r j, nedol. na -at) ⇒ **g2**
- lem (nedol. na -žat) ⇒ **g3**
- lēm ali -nēm (nedol. na -let ali -net) ⇒ **g4**
- ęm (nedol. na -ęt) ⇒ **g5**
- əm (nedol. na -ęt, oboje za č š ž r j) ⇒ **g6**
- em (nedol. na -C't') ⇒ **g7**
- ęm (nedol. na -et) ⇒ **g8**
- em (nedol. na -'a:t, -'i:e:t, -'a:st, -'əs't' itd.) ⇒ **g9**
- am (za č š ž r j, nedol. na -'ęt, -'ęt, -'i:e:t, -'i:e:čt, -'aršt itd.) ⇒ **g10**
- 'ām (nedol. na -at, -let) ⇒ **g11**
- 'im (nedol. na -at, -et itd.) ⇒ **g12**
- 'e:m (nedol. na -et) ⇒ **g13**
- 'im (nedol. na -'a:t -'it) ⇒ **g14**
- 'e:m ali -'ę:m (nedol. na -'a:st) ⇒ **g15**

Podatki v zaglavju:

- <mn. xxx itd.> ⇒ **g-SED/2**
- <mn. xxx itd.> ⇒ **g-DEL/2a-b**
- <2. os. dv. xxx> ⇒ **g-VEL/4**

9.3.1

g-SED: Osnovna preglednica za sedanjik

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-m	-mæ ²	-ma
2. os.	-š ¹	-te ³	-ta ⁴
3. os.	-∅	-jə	-ta ⁴

/1 Kadar je pred -m naglašeni 'e; ali 'i, se v 2. in 3. os. ed./mn. premenjuje ('e: → 'e; 'i → 'i), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena, ki predvsem pri mlajših govorcih ni obvezna, v slovarju ni posebej označena:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	've:-m <i>vem</i>	've:-mə	've:-ma
2. os.	'v <u>e</u> :-š	'v <u>e</u> :-te	've:-ta
3. os.	'v <u>e</u> :-∅	'v <u>e</u> :-jə	've:-ta
1. os.	s'p <u>i</u> -m <i>spim</i>	s'p <u>i</u> -mə	s'p <u>i</u> -ma
2. os.	s'p <u>i</u> -š	s'p <u>i</u> -te	s'p <u>i</u> -ta
3. os.	s'p <u>i</u> -∅	s'p <u>i</u> -jə	s'p <u>i</u> -ta

/2 Pri glagolih na -eṭ -eṃ, pri katerih se v ednini na koncu osnove pojavlja v, se le-ta v množini in dvojini premenjuje z u, kar je navedeno v zaglavju kot podatek za množino (preostale oblike je treba tvoriti po tejle preglednici):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	p'rā:v- <u>eṃ</u> <i>pravim</i>	p'ra:u-mə	p'ra:u-ma
2. os.	p'rā:v- <u>eš</u>	p'ra:u-te	p'ra:u-ta
3. os.	p'rā:v- <u>e</u>	p'ra:u-jə	p'ra:u-ta

/3 Pri glagolih v 1. os. ed. sed. na -em se (nenaglašeni) e pred končnico v 2. in 3. os. mn. premenjuje obvezno, v 1. os. mn. in v oblikah za vse tri osebe dvojine pa fakultativno (e → e), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena v slovarju ni posebej označena:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	p'rid-em <i>pridem</i>	p'rid-emə (in p'rid- <u>eṃ</u>)	p'rid-ema (in p'rid- <u>eṃ</u>)
2. os.	p'rid-eš	p'rid- <u>e</u> te	p'rid-eta (in p'rid- <u>e</u> ta)
3. os.	p'rid-e	p'rid- <u>e</u> jə	p'rid-eta (in p'rid- <u>e</u> ta)

/4 V osnovi se v zlogu neposredno pred končnico naglašena samoglasnika 'e; in 'i glagolov na -eṭ -eṃ premenjujeta ('e: → 'e; 'i → 'i) v 2. in 3. os. dv. sed. (npr. **ciniti** ▶ 'cinṭ ('cin)-eṃ); na teh dveh mestih pride tudi do premene končnega soglasnika (ali soglasnikov) osnove. Premena samoglasnika predvsem pri mlajših govorcih ni obvezna (premenjena mesta so v preglednici podčrtana):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	'c <u>e</u> :n- <u>eṃ</u> <i>cenim</i>	'c <u>e</u> :n'-mə	'c <u>e</u> :n'-ma
2. os.	'c <u>e</u> :n- <u>eš</u>	'c <u>e</u> :n'-te	'c <u>e</u> :n-ta (in 'c <u>e</u> :n-)
3. os.	'c <u>e</u> :n- <u>e</u>	'c <u>e</u> :n'-jə	'c <u>e</u> :n-ta (in 'c <u>e</u> :n-)

9.3.2

g-VEL: Osnovna preglednica za velelnik

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-	-m <u>a</u> ²	-m <u>a</u> ⁴
2. os.	-∅ ¹	-t <u>e</u> ³	-t <u>a</u>

/1 V zaglavju sta obliki velelnika za 2. os. ed. in mn. navedeni vedno, kadar se v 2. os. ed. ne končuje na -∅ (⇒ **g1**), torej kadar se na -e ali - za č š ž r j - -ə.

/2a Kadar se oblika velelnika za 2. os. ed. konča na naglašeni 'e; ali 'i ali na nenaglašeni e, se le-ta premenjuje v 1. os. mn. in v 1. in 2. os. dv. ('e: → 'e; 'i → 'i, e → e), kot je navedeno v preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan); premena predvsem pri mlajših govorcih ni obvezna:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	–	'dɛ:lɛ-mə (nov. 'dɛ:lɛ-mə)	'dɛ:lɛ-ma (nov. 'dɛ:lɛ-ma)
2. os.	'dɛ:lɛ-∅ <i>delaj</i>	'dɛ:lɛ-te	'dɛ:lɛ-ta (nov. 'dɛ:lɛ-ta)
1. os.	–	'pɪ-mə (nov. 'pi-mə)	'pɪ-ma (nov. 'pi-ma)
2. os.	'pi-∅ <i>pij</i>	'pi-te	'pɪ-ta (nov. 'pi-ta)

/2b Kadar je v obliki velelnika za 2. os. ed. ena od končnic -ɛ ali -ə, v osnovi pa naglašeni 'ɛ: ali 'i, ki mu sledi soglasnik, pride pri nekaterih glagolih v takem položaju še do premene ('ɛ: → 'e:, 'i → 'i̇ – premenjeni samoglasnik je v preglednici podčrtan). Pri tem pride do daljšanja soglasnika m v 1. os. mn. in dv., kadar je m končni soglasnik osnove (npr. p'rɪm:ə, p'rɪm:a):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	–	p'rɪm:-ə	p'rɪm:-a
2. os.	p'rim-ɛ (in p'rim'-∅) <i>primi</i>	p'rim'-te	p'rɪm-ta
1. os.	–	t'rɛ:b-mə	t'rɛ:b-ma
2. os.	t'rɛ:b-ɛ (in t'rɛ:p'-∅) <i>trebi</i>	t'rɛ:p'-te	t'rɛ:p-ta

/2c Kadar se ena od oblik velelnika za 2. os. ed. konča na mehčani soglasnik (ki je zapisan kot dvojnica), se govori mehčani soglasnik v vseh oblikah, razen v 2. os. dv. (⇒ g-VEL/4).

/3 Kadar se velelniška osnova konča na t ali d, pride do daljšanja soglasnika t v 2. os. mn. in dv. (npr. 'bʏo:t:e). Kadar do daljšanja ne pride, je to navedeno v zaglavju (**biti** sem).

/4 Kadar je v obliki velelnika za 2. os. ed. ena od končnic -ɛ ali -ə, v osnovi pa naglašeni 'ɛ: ali 'i, ki mu sledi soglasnik (vendar ne č š ž r l b p), in sicer končni soglasnik krajše oblike velelnika (ta je v slovarju zapisana kot dvojnica), se naglašeni samoglasnik v 2. os. dv. premenjuje ('ɛ: → 'e:, 'i → 'i̇), kot je navedeno v preglednici (kjer sta premenjena samoglasnik in soglasnik podčrtana); premenjena oblika je zapisana v zaglavju kot podatek za 2. os. dv.:

	ed.	mn.	dv.
1. os.	–	g'riz'-mə	g'riz'-ma
2. os.	g'riz-ɛ (in g'ris'-∅) <i>grizi</i>	g'ris'-te	g'rɪs-ta
1. os.	–	'cin'-mə	'cin'-ma
2. os.	'cin-ɛ (in 'cin'-∅) <i>cini</i>	'cin'-te	'cɪn-ta

9.3.3

g-DEL: Osnovna preglednica za del. na -l

Pri slovarskem zapisu za m., ž. in s. sp. ed. 'de:lɔ -aʎa -ə je treba izhajati iz oblike za ž. sp. ed., ki ji odbijemo končnico -a (oz. končaj -ʎa), iz katere se tvorijo oblike po tejle preglednici, kjer sta zapisana tudi vsakokrat ustrezno premenjena l oz. ʎ iz osnove:

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	-∅ ¹	-l-ɛ ²	-ʎ-a
ž. sp.	-ʎ-a	-l-e	-l-ɛ tudi -e ³
s. sp.	-ʎ-ə	-l-e	-l-ɛ in -ʎ-a ⁴

/1 Oblike za ednino so v slovarju vedno izpisane, razen pri glagolih na -at -əm (⇒ g1) in na -let -lɛm ali -net -nɛm (⇒ g4).

/2a V obliki za ž. sp. ed. v zadnjem zlogu osnove naglašeni 'e: ali 'i̇ se v oblikah za vse tri spole množine in v oblikah za ž. in s. sp. dv. (pri obliki na -lɛ) premenjuje ('e: → 'ɛ:, 'i̇ → 'i), kar je v zaglavju navedeno kot podatek za m. sp. v

množini (za okrajšavo mn.), ki mu sledi itd. Preostale oblike je treba tvoriti po tejle preglednici (kjer je premenjeni samoglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	'pᵢᵤ-∅ <i>pil</i>	'pᵢ-l-ẹ	'pᵢ-ḷ-a
ž. sp.	'pᵢ-ḷ-a	'pᵢ-l-e	'pᵢ-l-ẹ tudi -e
s. sp.	'pᵢ-ḷ-ə	'pᵢ-l-e	'pᵢ-l-ẹ in 'pᵢ-ḷ-a

/2b Kadar je v obliki za ž. sp. ed. pred končajem -ḷa soglasnik, vendar ne č š ž r j f l u, se v oblikah za vse tri spole množine in v oblikah za ž. in s. sp. dv. (pri obliki na -lẹ) soglasnik mehča. V tem primeru je v zaglavju navedena le podatek za m. sp. v množini (za okrajšavo mn.), ki mu sledi itd. – preostale je treba tvoriti po tejle preglednici (kjer je premenjeni soglasnik podčrtan):

	ed.	mn.	dv.
m. sp.	'xᵤ:d'u-∅ <i>hodil</i>	'xó:d'-l-ẹ	'xó:d-ḷ-a
ž. sp.	'xó:d-ḷ-a	'xó:d'-l-e	'xó:d'-l-ẹ tudi -e
s. sp.	'xó:d-ḷ-ə	'xó:d'-l-e	'xó:d'-l-ẹ in 'xó:d-ḷ-a

Določili iz točk **g-DEL/2a** in **g-DEL/2b** je mogoče tudi kombinirati (gəspə'din'u -'dᵢnḷa -ə, mn. -'din'lẹ itd.).

/2c Kadar se osnova pred obliko za ž. sp. ed. končuje na -l, se l v oblikah, ki se končujejo na -le in -lẹ, daljša (npr. k'rɔ:lḷa – k'rol:ẹ).

/3 Glasovni končnici deležnika na -l in samostalnika v im./tož. dv. ž. sp. se morata ujemati: (d'vẹ:) 'bā:bẹ sta 'kurlẹ ~ (d'vẹ:) 'bā:be sta 'kurle itd. (⇒ **ž1/5**).

/4 Glasovni končnici deležnika na -l (tj. pridevniška oblika povedka) in samostalnika v im./tož. dv. s. sp. se morata ujemati: (d'vẹ:) 'ja:jcẹ sta se s'kuxalẹ ~ (d'vā:) 'ja:jca sta se s'kuxala itd. (⇒ **s1/6**).

9.3.4

(A) Naglas v sedanjiku ni neposredno pred -m in v nedoločniku ne neposredno pred -t

g1: Glagoli na -at -əm

Ti glagoli so zapisani samo z osnovnima slovarskima oblikama (**gledati** ▶ g'lé:dət (g'lé:d)-əm). Preostale oblike velelnika in deležnika na -l, ki so navedene tule, se tvorijo dalje po ustreznih preglednicah.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-əm (in -ᵣ)	-əmə	-əma
2. os.	-əš	-əte	-əta
3. os.	-a	-əjə	-əta

ve1. g'lé:dẹ -te (dalje ⇒ **g-VEL/2a**)

del. na -l g'lé:dɔ -aḷa -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g2: Glagoli na -at in za č š ž r j na -am

Primer je glagol **dihati** ▶ 'dᵢxət 'dišam.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-am	-amə	-ama
2. os.	-aš	-ate	-ata
3. os.	-a	-ajə	-ata

vel. 'dišə (in 'diš) -šte (dalje ⇒ **g-VEL**)

del. na -l 'bukɔ -aʒa -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g3: Glagoli na -ʒat -lem

Primer je glagol **poslati** ▶ 'pɔ:sʒat 'pò:šlem.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -əmə)	-ema (in -əma)
2. os.	-eš	-ete	-eta (in -əta)
3. os.	-e	-ejə	-eta (in -əta)

vel. 'pɔ:šlɛ (in 'pɔ:šəl) -šelte (dalje ⇒ **g-VEL**)

del. na -l 'pɔ:sʒɔ pəs'ʒa:ʒa -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g4: Glagoli na -let -lɛm ali -net -nɛm

Ti glagoli so zapisani samo z osnovnima slovarskima oblikama (primer je glagol **kašljati** ▶ 'kâ:šlet ('kâ:šl)-ɛm). Preostale oblike velelnika in deležnika na -l, ki so navedene tule, se tvorijo dalje po ustreznih preglednicah.

Oblike preostalih glagolov, ki se končujejo na -et -ɛm, se tvorijo po preglednici **g8**.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-ɛm	-ɛmə	-ɛma
2. os.	-eš	-ete	-eta
3. os.	-e	-ejə	-eta

vel. 'kâ:šlɛ -te (dalje ⇒ **g-VEL/2a**)

del. na -l 'kâ:šlɔ -eʒa -ə ('jən'ɔ -neʒa -ə) (dalje ⇒ **g-DEL**)

g5: Glagoli na -ɛt -ɛm

Ti glagoli, ki se jim osnova ne more končevati na č š ž r j, imajo razširjene slovarske oblike navedene v zaglavju (primer je glagol **braniti** ▶ b'rân:ɛt (b'rân)-ɛm); reducirana dvojnica k nedoločniku je navedena. Preostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred -ɛ(-) se mehčanost soglasnika ne označuje, pri l pa se mehčanost sploh ne označuje – k'rɔ:lɛt -ɛm) (⇒ **g-SED/2**, **g-SED/4**):

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-C-ɛm	-C'-mə	-C'-ma
2. os.	-C-ɛš	-C'-te	-C-ta
3. os.	-C-ɛ	-C'-jə	-C-ta

vel. b'rân:ɛ (in b'rân:n') -n'te (dalje ⇒ **g-VEL/2b**, **g-VEL/4**)

del. na -l b'rân'n'u -nʒa -ə (dalje ⇒ **g-DEL/2b**)

g6: Glagoli na -ət -əm za č š ž r j

Razširjene slovarske oblike so navedene v zaglavju (primer je glagol **čvečiti** ▶ č'vè:čət (č'vè:č)-əm). Preostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	č'vè:č-am	č'vè:č-mə	č'vè:č-ma
2. os.	č'vè:č-əš	č'vè:č-te	č'vè:č-ta
3. os.	č'vè:č-ə	č'vè:č-jə	č'vè:č-ta

vel. č'vè:čə (in č'vè:č) -čte (dalje ⇒ **g-VEL**)

del. na -1 č'vè:ču -čļa -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g7: Glagoli na -C't' -em

Glagoli z mehčanim soglasnikom pred -t' imajo razširjene slovarske oblike navedene v zaglavju (primer je glagol **vrniti** ▶ 'va:rən't' ('va:rn)-em). Preostale slovarske oblike se tvorijo iz razširjenih slovarskih oblik po ustreznih preglednicah. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred ɸ se mehčanost soglasnika ne označuje).

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -ɸemə)	-ema (in -ɸema)
2. os.	-eš	-ɸete	-eta (in -ɸeta)
3. os.	-e	-ɸjə	-eta (in -ɸeta)

vel. 'va:rnɸ (in 'va:rən') -rən'te, 1. os. mn. 'va:rən'mə, dv. 'va:rən'ma -rənta

del. na -1 'va:rn'u -rənļa -ə (dalje ⇒ **g-DEL**)

g8: Glagoli na -et -ɸm

Primer je glagol **videti** ▶ 'videt ('vid)-ɸm. C v preglednici označuje nemehčani soglasnik, C' pa zapisani mehčani soglasnik (neposredno pred ɸ se mehčanost soglasnika ne označuje).

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-C-ɸm	-C'-mə	-C'-ma
2. os.	-C-ɸš	-C'-te	-C-ta
3. os.	-C-ɸ	-C'-jə	-C-ta

vel. (s'ka:rɸɸ (in s'ka:rp') -rp'te) (dalje ⇒ **g-VEL**)

del. na -1 'vid'ɸ 'vidļa -ə, mn. 'vid'lɸ itd. (dalje ⇒ **g-DEL**)

9.3.5

(B) Naglas v sedanjiku ni neposredno pred -m
in je v nedoločniku neposredno pred -t, -st/-čt/-št

g9: Sed. na -em (nedol. na -'a:t, -'i:ɛ:t, -'a:st, -'əs't' itd.)

Primer je **krasti** ▶ k'ra:st k'râ:dem.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-em	-emə (in -ɸemə)	-ema (in -ɸema)
2. os.	-eš	-ɸete	-eta (in -ɸeta)
3. os.	-e	-ɸjə	-eta (in -ɸeta)

vel. ⇒ **g-VEL**

del. na -1 ⇒ **g-DEL**

g10: Sed. na -am
(za č š ž r j, nedol. na -'ėt, -'ėt, -'i̇ėt, -'i̇ėč̇t, -'aṙšt itd.)

Primer je **vreči** ▶ 'va:ṙšt ('va:ṙ)-žam.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-am	-amə	-ama
2. os.	-aš	-ate	-ata
3. os.	-a	-ajə	-ata

vel. ⇒ **g-VEL/2a**
del. na -1 ⇒ **g-DEL/2a**

9.3.6

(C) Naglas je v sedanjiku neposredno pred -m
in v nedoločniku ni neposredno pred -t

g11: Sed. na -'ā:m (nedol. na -at, -let)

Primera sta **afnati se** ▶ 'ā:fnat se af'nā:m se in **beksljati** ▶ 'bɛ:k's'let bɛ:k's'lā:m.

	ed.	mn.	dv.
1. os.	-'ā:m	-'ā:mə	-'ā:ma
2. os.	-'ā:š	-'ā:te	-'ā:ta
3. os.	-'ā:	-'ā:jə	-'ā:ta

vel. ⇒ **g-VEL**
del. na -1 ⇒ **g-DEL**

g12: Sed. na -'i̇m (nedol. na -at, -et, -ėt, -ėt itd.)

Primer je **klečati** ▶ k'l̇iėč̇at kl̇ėč̇i̇m (⇒ **g-SED/1**).

vel. ⇒ **g-VEL**
del. na -1 ⇒ **g-DEL/2b**

g13: Sed. na -'e:m (nedol. na -et)

Primer je **vedeti** ▶ 'vè:det 've:m (⇒ **g-SED**).

vel. ⇒ **g-VEL**
del. na -1 ⇒ **g-DEL**

9.3.7

(C) Naglas je v sedanjiku neposredno pred -m
in v nedoločniku neposredno pred -t ali -st

g14: Sed. na -'i̇m (nedol. na -'a:t, -'i̇t)

Primer je **dušiti** ▶ ḋėṧi̇t -'ṧi̇m ali **spati** ▶ s'pa:t s'ṗi̇m (⇒ **g-SED/1**).

vel. ⇒ **g-VEL**
del. na -1 ⇒ **g-DEL**

g15: Sed. na -'em ali -'em (nedol. na -'a:st)

Primer je **jesti** ▶ 'ja:st 'je:m (⇒ g-SED/1).

vel. ⇒ g-VEL

del. na -l ⇒ g-DEL

9.4

Drugo

Medmeti tipa **daj** (t. i. nepopolni glagoli) imajo v zaglavju naštete vse oblike, ki se uporabljajo.

10

Literatura

- Barle 1936 = Janko **Barlè**, Prinosi slovenskim nazivima bilja, v: *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena* 30 (1936), zv. 2, str. 181–228.
- Barle 1937 = Janko **Barlè**, Prinosi slovenskim nazivima bilja, v: *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena* 31 (1937), zv. 1, str. 169–292.
- BSJ 1–2 = Milena **Hajnsšek-Holz** – Marjeta **Humar** – Franc **Jakopin** (ur.), *Besedišče slovenskega jezika: Po kartoteki za slovar sodobnega knjižnega jezika zbrane besede, ki niso bile sprejete v Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1–2, Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center – Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1987.
- Bunc 1940 = Stanko **Bunc**, Imena za denar na Slovenskem, *Slovenski jezik: Glasilo Slavističnega društva* 3 (1940), snopič 1–2, str. 56–67.
- Cigale 1860 = Matej **Cigale**, *Deutsch-slovenisches Wörterbuch* I–II, Laibach, 1860.
- DLS = Hildegard **Striedter-Temps**, *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*, Wiesbaden: Harrassowitz, 1963 (Veröffentlichungen der Abteilung für slavische Sprachen und Literaturen des Osteuropa-Instituts (Slavisches Seminar) an der Freien Universität Berlin 27).
- ESSJ I–III– = France **Bezljaj**, *Etimološki slovar slovenskega jezika* I–III– (A–S–), Ljubljana: SAZU (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1977–1995–. (Tretjo knjigo sta dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan.)
- Gjurin 1984 = Velemir **Gjurin**, *Register 1584* kot slovaropisni dosežek, *Slavistična revija* (Ljubljana) 32 (1984), št. 3, str. 183–208.
- Glonar 1936 = Joža **Glonar**, *Slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Umetniška propaganda, 1936.
- Karničar 1990 = Ludwig **Karničar**, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: Die Mundart von Ebriach/Obirsko im Vergleich mit den Nachbarmundarten von Zell/Sele und Tröggern/Korte (Phonologie, Morphologie, Mikrotoponymie, Vulgonamen, Lexik, Texte)*, Graz 1986, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1990 (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte 551).
- Kotnikov zbornik 1956 = *Kotnikov zbornik: Narodopisni zapiski z Gornjegrajskega in Kozjanskega*, Celje: Mestni muzej, 1956.
- Lekše 1888 = Franc **Lekše**, Recimo katero o našem pravorečju!, *Dom in svet* 1 (1888), str. 75–76, 125–126, 137–139, 152–154, 169–171.
- Lekše 1890 = Franc **Lekše**, Nekaj porabnih mislij v slovenščini v govoru in pismu, *Dom in svet* 3 (1890), str. 24–27, 55–57, 85–87, 120–122, 153–156, 187–189, 247–250, 282–284, 310–313, 339–343, 374–375.
- Lekše 1891 = Franc **Lekše**, Porabne misli o slovenščini v govoru in pismu, *Dom in svet* 4 (1891), str. 39–43, 79–80, 138–140, 229–230, 378–379, 512–514.
- Lekše 1893 = Franc **Lekše**, Imena rodbine in svaščine, *Dom in svet* 6 (1893), str. 32–33, 75–78, 386–388.
- Logar 1993 = Tine **Logar**, *Slovenska narečja: Besedila*, Ljubljana: Mladinska knjiga, ²1993 (Cicero). (Z zemljevidom in kasetami. – Besedila iz Kraš na str. 86–87.)

- Matešić** 1982 = Josip **Matešić**, *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: Školska knjiga, 1982.
- Meze** 1976 = Drago **Meze**, Občina Mozirje, v: *Krajevni leksikon Slovenije* 3, Ljubljana: DZS, 1976, str. 203–244.
- Planina** 1978 = France **Planina**, Nemške izposojenke v loškem govoru, *Loški razgledi* 25 (1978), str. 130–139.
- Plet.** I–II = Maks **Pleteršnik** (ur.), *Slovensko-nemški slovar* I–II, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–95.
- Popis** 1984 = *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 1981. godini: Tabela 194*, Beograd: Savezni zavod za statistiku, 1984, str. 488–490.
- Popis** 1991 = *Popis prebivalstva, gospodinjstev, stanovanj in kmečkih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 1991 po občinah, naseljih in krajevnih skupnostih*, [b. kr., b. l.]. (Tipkopis na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.)
- SP 1962** = *Slovenski pravopis*, Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1962.
- SP 1990** = *Slovenski pravopis 1: Pravila* [1. izd.], Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1990.
- SP 1994** = *Slovenski pravopis 1: Pravila – Tretja, pregledana izdaja*, Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.), 1994.
- SSKJ** 1–5 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* 1 (A–H, 1970), 2 (I–Na, 1975), 3 (Ne–Pren, 1979), 4 (Preo–Š, 1985), 5 (T–Ž, 1991), Ljubljana: SAZU (izd.) – DZS (zal.).
- STS** I–II = *Splošni tehniški slovar* I–II, Ljubljana: Zveza inženirjev in tehnikov SR Slovenije, 1978–1981.
- Šivic-Dular** 1984/85 = Alenka **Šivic-Dular**, Slovenske delovne velelnice za živino, *Jezik in slovstvo* 30 (1984/85), št. 5, str. 147–152.
- Thesaurus** 1982 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Schlüssel zum »Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten«*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1982a = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 1: A–bis B–*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1987 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 2: C–dn*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1987 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Thesaurus** 1992 = Stanislaus **Hafner** – Erich **Prunč** (izd.), *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 3: do–F*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1992 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).
- Tominec** 1964 = Ivan **Tominec**, *Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar*, Ljubljana: SAZU, 1964 (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).
- Tominšek** 1903 = Josip **Tominšek**, *Narečje v Bočni in njegja sklanjatev: Ponatis iz »Jahresbericht des k. k. Kaiser Franz Joseph-Staatsgymnasiums in Krainburg, 1902/1903«*, Ljubljana, 1903.
- Toporišič** 1984 = Jože **Toporišič**, *Slovenska slovnica: Pregledana in razširjena izdaja*, Maribor: Obzorja, 1984.
- Toporišič** 1994 = Jože **Toporišič**, Teoretična podstava slovarja novega SP [= Slovenskega pravopisa], *Slavistična revija* (Ljubljana) 42 (1994), št. 4, str. 455–473.
- Videčnik** 1988 = Aleksander **Videčnik**, *Furmani ob Savinji in Dreti*, Mozirje: Občinski sindikalni svet, 1988.
- Vršnik** 1978 = Joža **Vršnik**, *Preproste zgodbe s solčavskih planin*, Celje: Mohorjeva družba, 1978.
- Weiss** 1990 = Peter **Weiss**, *Govori Zadrebčke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja – Magistrsko delo*, Ljubljana, 1990 (tipkopis).

Številke točk se nanašajo na slovarski uvod.

Nekatere okrajšave za slovnične podatke so v slovarskem uvodu predvsem v tekočem besedilu pisane z navadnimi črkami (npr. sed., del., vel., ed. ali rod.).

agr.	agronomija (⇒ tč. 7.4)	nd.	nedovršni glagol (⇒ tč. 6.1)
anat.	anatomija (⇒ tč. 7.4)	nedol.	nedoločnik (samo v slovarskem uvodu)
avt.	avtomobilizem, avtomehanika (⇒ tč. 7.4)	nizk.	nizko (⇒ tč. 7.7)
Bo	Bočna (⇒ tč. 7.1)	nov.	novota, neologizem (⇒ tč. 7.8)
bot.	botanika (⇒ tč. 7.4)	Nš	neštevnost (⇒ tč. 9.0)
brezos.	brezosebno	obl.	oblačilna stroka (⇒ tč. 7.4)
čeb.	čebelarstvo (⇒ tč. 7.4)	omilj.	omiljevalno, evfemistično (⇒ tč. 7.7)
člen.	členek (⇒ tč. 6.1)	or.	orodnik
Čr	Čreta pri Kokarjah (⇒ tč. 7.1)	os.	oseba, osebni
čustv.	čustvenostno, ekspresivno (⇒ tč. 7.7)	OS. I.	osebno ime (⇒ tč. 7.2)
d.	dovršni glagol (⇒ tč. 6.1)	otr.	otročko (⇒ tč. 7.7)
daj.	dajalnik	pešaj.	pešajoče (⇒ tč. 7.9)
del.	deležnik	pod	geslo, v katerem je zapisana beseda (⇒ tč. 4.10.1)
d.+nd.	dvovidski glagol (⇒ tč. 6.1)	polcit.	polcitatno (⇒ tč. 7.3)
Do	Dobletina (⇒ tč. 7.1)	posam.	idiolektično (⇒ tč. 7.9)
dv.	dvojina	poud.	poudarjalno (⇒ tč. 7.7)
ed.	ednina	povdk.	povedkovnik (⇒ tč. 6.1)
elekttr.	elektrotehnika (⇒ tč. 7.4)	PP	Pusto Polje (⇒ tč. 7.1)
elipt.	eliptično (⇒ tč. 6.2)	predl.	predlog (⇒ tč. 6.1)
glasb.	glasbena stroka (⇒ tč. 7.4)	preg.	pregovor
glav.	glavni (⇒ tč. 6.1)	pren.	preneseno (⇒ tč. 6.2)
gozd.	gozdarstvo (⇒ tč. 7.4)	prid.	pridevnik (⇒ tč. 6.1)
gradb.	gradbeništvo (⇒ tč. 7.4)	prisl.	prislov (⇒ tč. 6.1)
HIŠ. I.	hišno ime (⇒ tč. 7.2)	redk.	redko (⇒ tč. 7.9)
im.	imenovalnik	RM	Rovt pod Menino (⇒ tč. 7.1)
in	uvaja dvojnico (⇒ tč. 7.9)	rod.	rodilnik
ipd.	in podobno (⇒ tč. 7.10)	s	samostalnik srednjega spola (⇒ tč. 6.1)
iron.	ironično (⇒ tč. 7.7)	s.	srednji (npr. spol)
itd.	in tako dalje (⇒ tč. 7.10)	sed.	sedanjik (samo v slovarskem uvodu)
kletv.	kletvica (⇒ tč. 7.7)	slabš.	slabšalno (⇒ tč. 7.7)
Ko	Kokarje (⇒ tč. 7.1)	sleng.	slengovsko (⇒ tč. 7.6)
Kr	Kraše (⇒ tč. 7.1)	sp.	spol
KR. I.	krajevno ime (⇒ tč. 7.2)	star.	starinsko (⇒ tč. 7.8)
LED. I.	ledinsko ime (⇒ tč. 7.2)	strojn.	strojništvo (⇒ tč. 7.4)
les.	lesarstvo (⇒ tč. 7.4)	STV. I.	stvarno lastno ime (⇒ tč. 7.2)
ljubk.	ljubkovalno (⇒ tč. 7.7)	šalj.	šaljivo (⇒ tč. 7.7)
lov.	lovstvo (⇒ tč. 7.4)	ŠD	Šmartno ob Dreti (⇒ tč. 7.1)
Lv	Lačja vas (⇒ tč. 7.1)	šol.	šolstvo (⇒ tč. 7.4)
m	samostalnik moškega spola (⇒ tč. 6.1)	šport.	športni izraz (⇒ tč. 7.4)
m.	moški (npr. spol)	štev.	števnik (⇒ tč. 6.1)
manjš.	manjšalno (⇒ tč. 6.2)	tč.	točka (v slovarskem uvodu)
medm.	medmet (⇒ tč. 6.1)	teh.	tehnika (⇒ tč. 7.4)
mest.	mestnik	tož.	tožilnik
mn.	množina		
m n. m.	metro nad morjem (v tč. 2)		
narašč.	naraščajoče (⇒ tč. 7.9)		
nav.	navadno, prevladujoča raba		

trg.	trgovina (⇒ tč. 7.4)	vrstil.	vrstilni (⇒ tč. 6.1)
tudi	uvaja manj navadno dvojnico (⇒ tč. 7.9)	zastar.	zastarelo (⇒ tč. 7.8)
uradn.	uradno (⇒ tč. 7.5)	ZEM. I.	zemljepisno ime (⇒ tč. 7.2)
vel.	velelnik	zmer.	zmerjalno (⇒ tč. 7.7)
ver.	(rimskokatoliška) vera (⇒ tč. 7.4)	zool.	zoologija (⇒ tč. 7.4)
vez.	veznik (⇒ tč. 6.1)	ž	samostalnik ženskega spola (⇒ tč. 6.1)
VOD. I.	vodno ime (⇒ tč. 7.2)	ž.	ženski (npr. spol)
voj.	vojska (⇒ tč. 7.4)	žarg.	žargonsko (⇒ tč. 7.6)
Vo	Volog (⇒ tč. 7.1)	živ.	kategorija živosti (za m in s)

12

Znaki in simboli

- ▶ (za poknjiženo iztočnico ali podiztočnico) uvaja narečni zapis
- ▶ uvaja podiztočnico
- neglasovna (ničta) končnica v neprvi slovarski obliki (v SSKJ namesto tega znaka okrajšava neskl.)
- || stoji med dvojnicama z različnih zapisovalnih točk
- (1.) (v glavi in zaglavju) na pričakovanem mestu označuje odsotnost oblike (2.) (v ponazarjalnem primeru) na koncu napovednega stavka ali pri naštevanju nadomešča dvopičje
- [dvojnica v oklepaju velja za primere od tega znaka dalje (1.) do oklepaja, (2.) do prvega ločila ali (3.) do prvega označevalnika, ki ne stoji v okroglem oklepaju
- (in xxx) glasovne dvojnice (v glavi in zaglavju); kadar je v okroglem oklepaju (predvsem v glavi) navedenih več dvojnic za različne zloge besede, jih je mogoče kombinirati: del v oklepaju zamenjuje ustrezni del pred njim
- (xxx) (v glavi in zaglavju) zelo redka ali redakcijsko tvorjena narečna slovarska oblika
- (xxx), (xxx) (v besedi, v razlagi ali v ponazarjalnem primeru) del, ki ga je mogoče izpustiti; izpust dela besede v narečnem zapisu pomeni, da sta neokrajšana in okrajšana del enakovredna
- > dvojnica v oklepaju pred tem znakom velja za vse zapise v zaglavju
- [> dvojnica v oklepaju pred tema dvema znakoma velja za zapise v zaglavju, pred katerimi stoji znak [, do podpičja ali do prvega označevalnika (pri čemer ne štejeta označevalnika in in tudi, ki stojita pred dvojnicami v okroglem oklepaju)
- <xxx> oblikoslovni podatki v zaglavju, ki natančneje določajo ali ukinjajo podatke iz preglednice; za tem se (v vseh geslih in podgeslih) začanja razlagalno-ponazarjalni razdelek
- ; (1.) (v zaglavju) loči posamezne nize oblikoslovnih podatkov (2.) (v sopomensko-dvojničnem razdelku in pri frazemih za znakom ☐) loči več frazemov ali sopomenke in dvojnice pri posameznih (pod)pomenih
- < beseda v zaglavju nima podatkov; za tem znakom se (v vseh geslih in podgeslih) začanja razlagalno-ponazarjalni razdelek
- 1. (tudi 1.1. ipd.) uvaja prvi pomen, če sta vsaj dva
- a** (tudi **aa** ipd.) uvaja prvi podpomen, če sta vsaj dva
- < kaže na besedotvorno pripadnost besedi, ki je zapisana v ležečih kapitelkah za tem znakom
- [xxx] zamejevalni del razlage
- stoji med ponazarjalnimi primeri
- xxx (= yyy) sopomenski del v oklepaju zamenjuje zadnjo besedo pred oklepajem (za enačajem lahko stoji še označevalnik, npr. tudi, redk.)

- [xxx xxx sopomenski del v oklepaju zamenjuje besede med znakom [in oklepa-
 ([= yyy yyy) jem (za enačajem lahko stoji še označevalnik, npr. tudi, redk.)
 xxx (: yyy) drugačnopomenski del v oklepaju zamenjuje zadnjo besedo pred oklepa-
 pajem
- [xxx xxx drugačnopomenski del v oklepaju zamenjuje besede med znakom [in
 ([: yyy yyy) oklepajem
- (xxx) stranska razlaga
- (≡ xxx) v kapitelkah zapisana sopomenka ali dvojnica pri pomenskih odtenukih in
 pri frazemih
- ... (1.) (v ponazarjalnem primeru in v slovarskem uvodu) označuje izpuščeni
 del besedila
 (2.) (v podatku o vezljivosti in v slovarski obliki frazema) označuje izpu-
 ščeni del, ki je v ponazarjalnem primeru zapolnjen
- ⇒ (1.) glej, primerjaj
 (2.) (za znakom ≡) kaže k običajnejši ustreznici
 (3.) (neposredno za znakom ||) uvaja kazalke (⇒ tč. 4.7)
- ◆ uvaja razdelek z večbesednimi strokovnimi izrazi (⇒ tč. 4.5)
- ◆ stoji med več večbesednimi strokovnimi izrazi (lahko tudi kazalčnimi)
- uvaja frazeološki razdelek (⇒ tč. 4.6)
- stoji med več frazemi (lahko tudi kazalčnimi)
- || (v vseh geslih in podgeslih) končuje razlagalno-ponazarjalni razdelek in
 uvaja vodilke, sopomensko-dvojnični razdelek, komentar in dokumentarni
 razdelek
- ≡ (za znakom ||) uvaja sopomensko-dvojnični razdelek (⇒ tč. 4.8)
- ⌘ uvaja komentar (⇒ tč. 4.9)
- 1 X 2 (za znakom ⌘) križanje pomenov 1 in 2
- ⌚ (v vseh geslih in podgeslih) uvaja dokumentarni razdelek, in sicer poda-
 tek o izpričanosti besede v slovarjih slovenskega knjižnega jezika in
 drugih delih (⇒ tč. 4.10.1)
- + (za znakom ⌚) beseda je zapisana v SSKJ, SP 1962 in Plet. (⇒ tč. 4.10.1)
- ≠ (za znakom ⌚) pomen v navedenem delu (navedenih delih) se razlikuje od
 pomena v tem slovarju (⇒ tč. 4.10.1)
- ∅ (za znakom ⌚) beseda v SSKJ, SP 1962 in Plet. ni zapisana (⇒ tč. 4.10.1)
 (v slovarskem uvodu) ničta končnica
- [xxx] dosedanji (narečni) zapisi (⇒ tč. 4.10.2)
- »xxx« kar se da natančen navedek izvirnega (narečnega) zapisa
- „xxx“ (v navedku) dvojni narekovaj v izvirnem besedilu
- [xxx] (v navedku) označuje poseg v besedilo
- [...] (v navedku) označuje izpuščeni del besedila
- / stoji med vprašalnicami tipa koga/česa (v razlagah /)
- {A}, {B} (v ponazarjalnih primerih) dialog govorcev A in B
- °xxx pri lastnem imenu označuje veliko začetnico

V slovarskem uvodu:

- m1 itd. prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku m. spola (⇒ tč. 9.1.1)
- ž1 itd. prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku ž. spola (⇒ tč. 9.1.2)
- s1 itd. prva oblikoslovna preglednica pri samostalniku s. spola (⇒ tč. 9.1.3)
- p1 itd. prva oblikoslovna preglednica pri pridevniku (⇒ tč. 9.2)
- g-SED oblikoslovna preglednica za sedanjik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.1)
- g-VEL oblikoslovna preglednica za velelnik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.2)
- g-DEL oblikoslovna preglednica za deležnik pri glagolu (⇒ tč. 9.3.3)
- g1 itd. prva oblikoslovna preglednica za glagol (⇒ tč. 9.3.4)
- m1/8 itd. opomba 8 k oblikoslovni preglednici m1
- ~ (v oblikoslovnih preglednicah) loči premenjene oblikovne dvojnice
 xxx, yyy nadomešča izpuščeno besedilo

Za znake in znamenja v zvezi z glasoslovjem ⇒ tč. 8.0

13

Tisk

Posamezni deli gesla so zapisani s temile vrstami tiska:

(1.) računalniška helvetika (velikosti 10 enot): iztočnica (tudi v kazalnem geslu), ki je natisnjena tako, da je izbočena v levo iz stolpca, ter številke in črke, ki uvajajo več kot en pomen ali podpomen (**bežati, bejžati, 1., a, 3.**);

(2.) polkrepka navadna pisava: podiztočnica (pred njo stoji v levo iz stolpca izbočen znak ►), razloženi večbesedni izraz (termin) in razloženi frazem (► **bogo; • zanjga sem bil vse, glih človek ne**);

(3.) navadna pisava (velikosti 10 enot): v glavi, zaglavju, ponazarjalnih primerih in v komentarju narečno besedilo z dvojnicami (vse to bi dejansko moralo stati v oglatih oklepajih), kazalčni večbesedni izraz (termin), kazalčni frazem gem in večbesedno sopomensko-dvojnično opozorilo (z izjemo besede, h kateri se kaže in ki je zapisana v kapitelkah) ter opozorila na posamezne pomena za znakom **I** predvsem v sopomensko-dvojničnem razdelku (tudi tu z izjemo besede v kapitelkah, h kateri se kaže) (na 'bɔ:dɛ 'nə 'ta:k 'â:kə̀lš!; **K** k 1 **X** 2: pər 'jəs'tɛ sɛ 'â:kə̀lš pa pər g'nâ:rjə, pər 'dè:ʒə pa 'n̩jɛ: 'tò:k.; • ⇒ biti aklišen ko DREK; **☐** delavski AVTOBUS);

(4.) ležeča navadna pisava: razlaga, zamejevalni del razlage (ta v pokončnem oklepaju) in stranska razlaga (ta v okroglem oklepaju) ter (knjižna) pojasnila v komentarju in v razdelku z izpričanostjo besede v knjižnem jeziku (**bruhati ... bruhati izmetavati iz želodca; dvokrat ... (+ dvakrat)**);

(5.) manjša navadna pisava (velikosti 7 enot): označevalniki, označevalniška pojasnila, besednovrstni in slovnični podatki ter slovnična pojasnila (in, nov., nekdam, m živ., les., z oslavljenim pomenom);

(6.) stisnjena pisava: podatki o glagolski vezljivosti (koga/česa);

(7.) kapitelke: za znakom **☐** sopomenka ali dvojnica, ki nastopa kot iztočnica (če je sopomenka ali dvojnica večbesedna, je lahko s kapitelkami zapisana tudi le beseda, kjer je prikazana celotna besedna zveza), v večbesednem izrazu ali v fraz logemu pa beseda, pri kateri je razložen večbesedni izraz ali frazem; znak ⇒ stoji pred večbesednim izrazom ali pred frazemom v teh primerih vedno, pred sopomenko ali dvojnico pa včasih (**☐** DELJA; ♦ bot. ⇒ bodeča NEŽA; • ⇒ delati DEŽEKA);

(8.) ležeče kapitelke: kot posredna razlaga (tipa *manjšalnica od ...*) ali kot zamejevalni del razlage pri manjšalnicah in pridevnikih (tu je v ležečih kapitelkah zapisan samostalnik) ter glagolnikih (tu je v ležečih kapitelkah zapisan glagol); pred besedo v ležečih kapitelkah stoji znak < (**ajmpremov ... < AJMPREM; ajfranje ... ljubosumnost |bojazen| < AJFRATI**);

(9.) ležeča helvetika: krajevni označevalniki (**Kr, Bo, Vo**);

(10.) indeksi: stojijo za enako pisanimi poknjiženimi iztočnicami in podiztočnicami, ki spadajo v isto besedno vrsto (prim. točko 4.1.1), in za navedki teh iztočnic in podiztočnic, kadar se kaže k njim; če je enako pisanih iztočnic, ki spadajo v različne besedne vrste, več, jim je, kadar kažejo k drugim besedam, pripisan še besednovrstni podatek; če ni, se nanaša na vse primere, h katerim kaže (**a¹** medm., **a²** medm., **a¹** člen., **a²** člen., **a³** člen., **aja¹**, **aja²**).

Pregled neprvih oblik v oblikoslovnih preglednicah

Samostalnik moškega spola (str. 32–36)

Rod. ed.:

- a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ m1
- a (za č š ž r j) ⇒ m2
- le ali -ne ⇒ m3
- ə ⇒ m4
- ęga ⇒ m5
- ęga ⇒ m6
- Cga ali -C'ga ⇒ m7
- ⇒ m8

Samostalnik ženskega spola (str. 36–41)

Rod. ed.:

- e (v im. ed. ne -le ali -ne, rod. mn. ne -ęx) ⇒ ž1
- a (za č š ž r j, rod. mn. ne -ęx) ⇒ ž2
- le ali -ne (v im. ed. -le ali -ne) ⇒ ž3
- ę ⇒ ž4
- ə (za č š ž r j) ⇒ ž5
- e (rod. mn. -ęx) ⇒ ž6
- ə (za č š ž r j, rod. mn. -ęx) ⇒ ž7
- 'i (ne za č š ž r j) ⇒ ž8
- 'i (za č š ž r j) ⇒ ž9

Samostalnik srednjega spola (str. 41–45)

Rod. ed.:

- a (ne za č š ž r j in ne -ęga, -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ s1
- a (za č š ž r j) ⇒ s2
- le ali -ne ⇒ s3
- ęga ⇒ s4
- ęga (za č š ž r j) ⇒ s5
- Cga ali -C'ga ⇒ s6
- ⇒ s7

Pridevnik (ter pridevniški zaimek in izpridevniški povedkovnik) (str. 45–51)

Ž. in s. sp. ed.:

- a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga) ⇒ p1
- a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga) ⇒ p2
- a -ə (ne za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -ęga, -Cga ali -C'ga) ⇒ p3
- a -ə (za č š ž r j, rod. ed. m. sp. -Cga) ⇒ p4
- ne -ę ali -le -ę ⇒ p5
- -- ⇒ p6

Glagol (str. 51–58)

1. os. ed. sed.:

- əm (nedol. na -at) ⇒ g1
- am (za č š ž r j, nedol. na -at) ⇒ g2
- lem (nedol. na -lat) ⇒ g3
- lęm ali -nęm (nedol. na -let ali -net) ⇒ g4
- ęm (nedol. na -ęt) ⇒ g5
- əm (nedol. na -ęt, oboje za č š ž r j) ⇒ g6
- em (nedol. na -C't') ⇒ g7
- ęm (nedol. na -et) ⇒ g8
- em (nedol. na -'a:t, -'i:et, -'a:st, -'es't' itd.) ⇒ g9
- am (za č š ž r j, nedol. na -'ęt, -'ęt, -'i:et, -'i:ęt, -'a:ršt itd.) ⇒ g10
- 'ā:m (nedol. na -at, -let) ⇒ g11
- 'i:m (nedol. na -at, -et itd.) ⇒ g12
- 'e:m (nedol. na -et) ⇒ g13
- 'i:m (nedol. na -'a:t -'it) ⇒ g14
- 'e:m ali -'ę:m (nedol. na -'a:st) ⇒ g15